

Nr. 27
(333)

3-9 iulie 1996

Explozia prețurilor

pag. 4

MIRCEA MARTIN
Prin cultură,
spre o schimbare
a mentalităților

pag. 15

Succesul Opoziției în recentele alegeri s-a împotmolit spre sfârșit, prost speculat la nivelul alianțelor locale pentru posturile de președinți ai consiliilor județene. La nivel central, primul rezultat a fost redeschiderea vechilor conflicte „fratricide”. Electoratul abia întors de la urne a fost invitat să asiste la plictisitorul spectacol al acuzelor reciproce care au retras linia vechilor falii (CDR versus partidele plecate din CDR, PAC și PL '93, USD versus CDR, cel mai agresiv în alianța social-democrată fiind în continuare PSDR, partidul lui Sergiu Cunescu).

Ca și când toate acestea n-ar fi fost suficiente, în timp ce PSM își mai adjuceca un oraș mare de talia Craiovei, pe lângă altele mai mici, PNL, prin scrisoarea președintelui său, Mircea Ionescu-Quintus, crea stupeoare propunând ca posibil viitor prim-ministru un personaj discutat sub raportul competenței și onestității precum Viorel Cataramă. Replica secretarului general al PNȚCD, Radu Vasile (că postul de prim-ministru este normal să revină partidului său, cel mai important din Convenție), n-a probat tactul necesar, alimentând zvonuri răuvoitoare despre luptele interne din principala alianță a Opoziției pentru posturi în guverne fantomă.

În schimb, zona Puterii a fost chiar în aceste zile angrenată într-o destul de febrilă activitate externă: vizita în Germania a președintelui Iliescu, vizita președintelui Chinei, Jiang Zemin, în România, urmată imediat de cea a

„primei doamne” a Statelor Unite, Hillary Clinton, la București, susținerea clauzei permanente pentru România de către Casa Albă etc. puteau da unui observator superficial senzația unor succese ale regimului Iliescu „în afară”. Succese care, evident, nu pot ține de foame în aceste zile, când prețurile urcă cu circa 60% sub ochii înspăimântați, dar care, în schimb, pot fi invocate în viitoarea campanie electorală.

Să judecăm deci faptele la rece: nu cumva a obținut într-adevăr România succese semnificative, măcar în aceas-

României cu consecvență în Grupa a 2-a (alături de Bulgaria, Albania, Mongolia), atât în privința liberalizării economice, a investițiilor străine directe, cât și a producției sectorului privat ca pondere în PIB, își dă instanțaneu măsura derizoriului discursului oficial pro-vestic. Toate aluziile la adresa Occidentului care nu ne-ar vrea (făcute în mediile guvernamentale, mai explicit sau mai puțin explicit), toate acuzele intelectualilor între ei că sînt prea mult sau prea puțin pro-americani, pro-europeni nu fac decât să „bage în ceață” o realitate simplă și

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Ultima șansă

tă ultimă perioadă de cînd discursul Puterii a dat în sfârșit semnalele unei reorientări pro-Vest?

Răspunsul, foarte clar, l-am primit tot în această săptămîină din Raportul Băncii Mondiale, „From Plan to Market”, cu referire precisă la pașii făcuți de fiecare din țările în tranziție care se străduiesc să treacă de la economia centralizat-planificată la o economie de piață. Raportul pune în evidență rezultatele atât de diferite ale acestor țări, încît ele au fost împărțite în patru grupe. Cum criteriile economice sînt prioritare pentru integrarea europeană și foarte importante pentru integrarea euro-atlantică, așezarea

neiertătoare. Sabotînd ani de zile reforma economică, regimul Iliescu a cufundat în sărăcie majoritatea populației acestei țări, a atentat la condiția ei biologică, subminată oricum în deceniul ultim al regimului Ceaușescu, și a compromis șansele integrării în structurile europene.

Cu toate că nominalizarea țărilor vizate pentru extinderea NATO urmează a se face la sfîrșitul anului, toți factorii responsabili știu că România este deja eliminată din discuție. Singurul efort actual al regimului (evident și în declarațiile recente ale președintelui Iliescu) este doar tentativa de aminare a Ungariei.

Candidatul
CDR
la președinție:
EMIL
CONSTANTINESCU

pag. 8-9

588-16

De o bună bucată de vreme, aripa democratică a vieții spirituale românești este dominată de o vie polemică. În paginile publicațiilor „22”, *Dilema și România liberă*, Octavian Paler se confruntă într-un duel verbal cu Gabriel Andreescu despre patriotism și naționalism. Deși tema disputei este și pentru noi, maghiarii, de o importanță și actualitate deosebite, cel puțin de această dată nu intenționez să-mi expun gândurile și concluziile mele în materie. Ceea ce găsesc demn de semnalat aici, în cadrul restrâns al unei note, este acel exclusivism cu care Octavian Paler și-a îngheșuit mai de mult partenerul de dezbateră în cutia „europenismului de nicăieri”. Într-un editorial din *R.L.* (18 iunie), pur și simplu îl expulzează din rîndurile românimii, stigmatizînd părerea lui Gabriel Andreescu ca fiind „românofobie”. Dincolo de faptul că acuzația „de nicăieri” are o semnificație care trimite la cosmopolitism, ea a fost din plin folosită de bolșevici atunci cînd voiau să înabuse critica, dar prioritatea nu le aparține, căci știm bine că și Caragiale și Ady au fost considerați rău român, deznăționalizat, românofob, respectiv maghiarofob de către falșii patrioți, speriați și infuriați de verbul biciuitor al celor doi.

Cunoaștem și noi aceste cătărări pe un cal înalt, de unde apoi se decide cine este bun maghiar și cine nu, cine e mare și cine mic, cine e maghiar mai maghiar și cine e cel care-și urăște propria nație. Dar e inacceptabil ca cineva, oricine, să prescrie idealuri și trăiri ale conștiinței naționale, să stabilească modul de a-ți iubi patria, poporul sau națiunea și să facă din partenerul de dialog dușman. Este, de asemenea, inacceptabil ca oricare dintre părți să-și considere propriile păreri și vederi ca sigure, valabile și obligatorii pentru toți ceilalți. Pentru intoleranța cea mai sofisticată va plăti națiunea pe care unii vor s-o curețe de criticii săi.

János Szász

Apărut în cotidianul central de limbă maghiară *Româniai Magyar Szó* la 20.06.1996.

Stimată doamnă Gabriela Adameșteanu,

Lectura suplimentului la nr. 19 (325) al revistei pe care o conduceți, dedicat presei locale din România, mi-a produs o impresie neplăcută. Și, vă rog să mă credeți, nu pentru că n-am participat la colocviul organizat de revista „22”, în calitate de redactor-șef al cotidianului *Rondul* din Sibiu. Nemulțumirea mea s-a datorat faptului că am simțit în „spatele” discuțiilor din cadrul secțiunii „Libertatea presei” acea preocupare obsesivă a colegilor noștri bucureșteni față de trăsăturile senzaționale ale informațiilor din provincie. Nu de puține ori am discutat cu ziaristi din Capitală veniți la Sibiu, interesați de viața „regelui” Cioabă, a „împăratului” Iulian sau de te miri ce alte can-can-uri locale, și aproape deloc de necazurile noastre funciare, dar, vail, fatalmente provin-

ciale. În suplimentul cu pricina, intitulat „Presa locală între libertatea de expresie și presiunile economice și politice”, am observat că marea preocupare a moderatorilor, d-l N.C. Munteanu (toată stima pentru tot ce face, de ani de zile, pentru jurnalistică românească) și d-na Rodica Palade, a fost problema corupției reflectată în mass-media. Evident, este o problemă de maximă importanță pentru întreaga societate românească, nu numai pentru cei care lucrează în mass-media. Dar întrebarea „Dumneavoastră ați ajuns la cazurile de corupție înaintea Parchetului?” m-a lăsat perplex. Nu-mi imaginez cum vede d-na Palade – cu excepția unor întâmplări fericite pentru un gazetar – demascarea luării său dării de mită, de exemplu, fără ajutorul specialiștilor în astfel de acțiuni. Avem noi, ziaristi, asemenea specialiști? Avem noi rețele de informatori bine plătite care să ne pună pe urmele corupților din administrație sau alte instituții publice? Dacă excludem cazurile ce pot apărea din hazard, eu cred că nu trebuie să ne substituim poliștilor și procurorilor. Marea greșeală a presei independente în primii doi ani postcomuniști a fost tocmai încercarea de a face dreptate în locul justițiarilor de meserie. Așa s-a întâmplat și la Sibiu, în procesele așa-zisilor teroriști (vă amintiți? am „judecat”, la Sibiu, primul „terorist” din România, care umblă astăzi bine mersi pe străzile orașului) sau în cazul „afacerii deșeurilor”. Din păcate, dorința noastră de a aduce puțină lumină în niște cazuri atât de grave și confuze nu a fost completată de rezultate concrete ale activității anchetatorilor. La un moment dat, lumea s-a îndepărtat de noi – văzînd că nu mai publicăm știri deosebite – și și-a pierdut încrederea în instituțiile statului nostru. Într-o societate în care puterile nu se respectă una pe alta, toată lumea pierde. Bineînțeles, mă refer la un stat de drept, într-o societate civilă.

După părerea mea, depistarea cazurilor de corupție nu e treaba jurnaliștilor și nici singura problemă care trebuie să ne preocupe. Datoria noastră este să informăm opinia publică corect și la momentul oportun despre rezultatele muncii anchetatorilor de profesie. Anchetetele noastre pot fi cel mult niște motive de autosesizare pentru aceștia. Dacă s-ar întâmpla așa ceva în România, ar însemna că trăim într-o societate civilă, care se protejează prin mijloacele specifice, inclusiv prin mass-media. Din păcate, la noi, în anii din urmă, libertatea mass-media a luat-o mult înaintea transparenței de care trebuie să dea dovadă toate instituțiile publice și cele din constelația Justiției. De aici numeroasele reveniri asupra informațiilor, precizări sau chiar procese penale. Lipsa de transparență este una din cauzele principale ale haraburii actuale din România.

Dar să revin la colocviul organizat de „22”. Despre Sibiu, a fost amintită „afacerea deșeurilor” ca o reușită a presei locale. Personal, nu împărtășesc această idee. Inițial, afacerea a fost demascată de organizația Greenpeace. Ziaristi sibieni n-au fă-

cut decît să preia semnalul din Germania și, nu de puține ori, să maximizeze amănuntele afacerii. Tot datorită, în primul rînd, celor de la Greenpeace, guvernul german a hotărît returnarea deșeurilor. Totul a făcut mare vilvă, dar nici astăzi nu știm ce a fost de fapt: o afacere oneroasă, sau o punere în scenă în favoarea vreunei puteri? Constelația Justiției nu și-a spus cuvîntul rîspicat, deși s-a apelat chiar și la ajutorul colegilor germani ai procurorilor români. Personal, am văzut un raport oficial elaborat în România, cu nume de persoane și vinovății – ca la Codul penal – despre care nu s-a mai auzit nimic.

În discuția din redacția revistei „22”, colegul Lucian Jiman spunea că știe de 87 de cazuri de corupție la Sibiu. Nu știu. Și nici nu-mi permit să-l contrazic, deși au fost avansate prin conferințe de presă locale cifre de acest fel, care nu reflectă, de fapt, decît prezumții de vinovăție. După mine însă sînt n x 87 situații de corupție. De ce? Foarte simplu. N-am trăi într-un oraș în care numai unii „mişcă”, n-am primi nici semnale din sate și comune ca Legea 18 este doar pentru cei slabi, nu s-ar risipi banii publici și nici credite n-ar obține doar oamenii de afaceri apropiați Puterii dacă n-ar fi corupție.

De curînd, procurorul criminalist Nicolae Ihora, de la Parchetul județean, și-a dat demisia. Ziarul nostru i-a publicat o scrisoare deschisă, în care d-l Ihora arăta că „magistrații, potrivit legii, nu au voie să facă politică, dar în jurul nostru aproape totul este politic”. Iar în ultimii ani „politica de cadre a organelor superioare” din Ministerul Public a dus la situația paradoxală, la șase ani de la evenimintele din 1989, ca, în posturi cheie, să fie instalate „unele din fostele cadre (sic!) sau apropiate acestora”. Nu întîmplător se întrebă ex-procurorul Ihora „de ce a trebuit să moară 91 de oameni nevinovați (civili și militari) și să fie rănite 222 persoane, în Decembrie 1989, la Sibiu, pentru ca acum să revenim de unde ne-am oprit atunci?”.

Am insistat pe scrisoarea fostului procuror criminalist sibian pentru a arăta ceva din criza existentă în interiorul constelației Justiției române. Dacă acolo se întîmplă ce scrie Nicolae Ihora, este pierdere de timp să încerci să faci dreptate în coloanele de ziar, cu efectul îndepărtării societății de valorile democrației. Astăzi, ne confruntăm – în special noi, ziaristi din provincie – cu un indiferentism de masă față de știri. Lumea vrea anchete și, dacă se poate, dezvoltări senzaționale despre VIP-urile trecătoare ale unor vremuri trecătoare. Subiecte legate de problemele grave ale societății românești nu interesează o bună parte a cititorilor de presă locală, pentru că, în ultimii șase ani, libertatea presei nu a avut efectele unei puteri active. Cu toate acestea, eu cred că viitorul este al ziaristicii locale, pentru că omul va fi din ce în ce mai interesat să cunoască, înainte de toate, întîmplările din imediata lui apropiere. Principiul autonomiei se va reflecta și în interesul față de mass-media locale. Important este ca societatea civilă să se dezvolte. Noi, ziaristi, putem influența maturizarea civismului la români, fără de care nu putem vorbi de democrație. Dar în nici un caz încercînd să ne dăm mari în fața altor puteri ale statului, în special în fața Justiției. Preocupări pentru întărirea presei locale ar trebui să se regăsească în manifestări de genul colocviului de la „22”. Însă ziarele bucureștene trebuie să renunțe la aureola, pe care singure și-au pus-o, de vedete ale jurnalisticii românești. Colaborarea cu zările locale, edițiile regionale sînt doar două dintre posibilitățile de a grăbi mărirea rolului mass-media în societatea noastră pentru ca aceasta să devină o societate civilă autentică.

În speranța că am reușit să fiu convingător prin ideile din scrisoarea mea, îmi exprim aprecierea deosebită pe care o dau întregii dumneavoastră activități, ca ziarist și scriitoare.

Cu respect,

Dorin Teodorescu,
redactor-șef, ziarul *Rondul*,
Sibiu, la 13 mai 1996

Taxe pentru vize SUA

Secția Consulară a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la București anunță că, începînd cu 1 iulie 1996, toate taxele pentru servicii consulare se vor plăti în dolari SUA. Taxele consulare actuale sînt următoarele:

Categoria Vize	O singură intrare/Intrări multiple
Turist/De serviciu (B1/2)	taxă de formular – \$20
Student (F1 și 2)	\$25/\$60
Muncitor temporar (H1-4)	\$25/\$60
Ziarist (I)	\$25/\$60
Schimb de experiență (J1 și 2)	\$25/\$60
Transfer serviciu între companii (L1 și 2)	\$25/\$60
Personal religios (R1 și 2)	\$25/\$60
Servicii notariale	\$10
Cerere de pașaport	\$10
Eliberare de pașaport (minor)	\$30
Eliberare de pașaport (adult)	\$55
Pagini suplimentare în pașaport	Gratuit
Modificări în pașaport/prelungire	Gratuit
Înregistrarea nașterii	\$10

Ambasada Statelor Unite ale Americii apreciază cooperarea publicului.

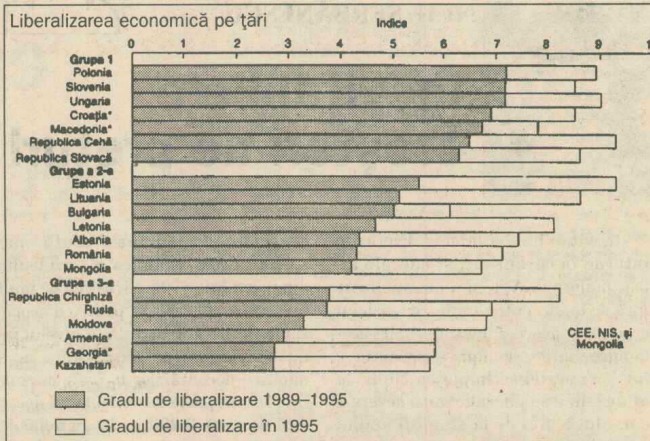
Raportul Băncii Mondiale privind dezvoltarea în lume

La Sala Palatului, la 27 iunie 1996, în prezența dr. Ulrich Zachau (unul dintre coautorii raportului), François Etori (foto), reprezentantul Băncii Mondiale la București, a prezentat cel de-al 19-lea Raport privind dezvoltarea în lume cu o tematică precisă: de la plan la piață. Raportul evaluează situația în 28 de țări din Europa Centrală și de Est, fosta URSS, China, Mongolia și Vietnam, aflate în tranziție.

Tranziția presupune trei grupe de reforme:

1. Liberalizarea prețurilor,

comerțului și accesului pe piață prin eliminarea măsurilor de control de către stat, concomitent cu stabilizarea economiei. Liberalizarea este primul pas care permite realizarea tuturor celorlalte avantaje ale reformelor de piață – descentralizarea deciziilor privind producția, care trec în sarcina întreprinderilor sau a gospodăriilor și furnizarea de informații agenților economici, astfel încât aceștia să poată angaja tranzacții libere și să reacționeze la forțele cererii și ofertei. Dar piețele nu pot să funcționeze într-un mediu de inflație ridicată și

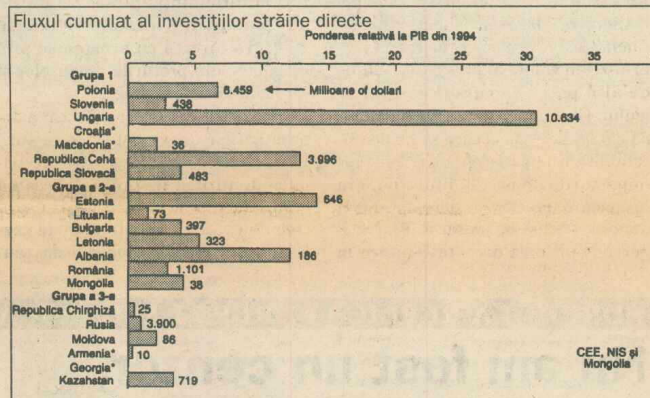
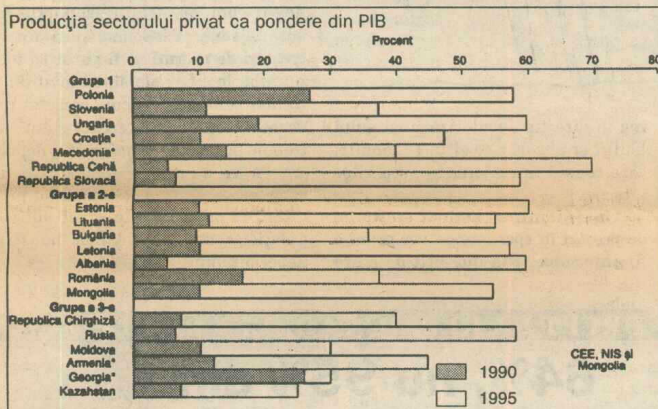

nesigurantă macroeconomică. Stabilizarea – aducerea sub control a deficitelor bugetare și menținerea inflației la niveluri moderate – reprezintă un complement esențial al liberalizării.

2. Clarificarea drepturilor de proprietate și privatizarea lor acolo unde este nevoie. Totodată, țările trebuie să recreeze numeroasele instituții care sprijină schimburile pe piață.

3. Reforma serviciilor sociale și a sistemului de protecție socială, pentru a ușura durerile tranziției. Rezolvarea problemei sărăciei extreme, promovarea sănătății și învățământului și măsurile prin care forța de muncă este ajutată să se adapteze nevoilor unui sistem de piață vin în sprijinul creșterii economice și al justiției sociale.

Pentru situația României ni se par semnificative următoarele tabele:

Luni 24 iunie

• PNȚCD s-a reînregistrat la tribunal

Primul partid care s-a reînregistrat la Tribunalul București, confirmându-se astfel prevederilor Legii electorale, este PNȚCD. Reprezentanți ai partidului au depus la dosarul de reînregistrare o listă cu membrii Biroului de Conducere al PNȚCD, modificările statutului și procesele-verbale privind lucrările congresului partidului și alegerea conducerii sale.

Marti 25 iunie

• Partidele se pot înscrie până la 15 septembrie

Guvernul a adoptat o ordonanță de urgență pentru reducerea termenului de înscriere a partidelor politice cu 45 de zile, acestea urmând să facă acest lucru până la 15 septembrie. Ordonanța permite astfel ca alegerile generale să poată avea loc pe 3 noiembrie.

Miercuri 26 iunie

• Parlamentarii renunță la AGA și CA

Într-o ședință comună a celor două Camere ale Legislativului, parlamentarii au decis că nu vor mai putea face parte din Adunările Generale ale Acționarilor și din Consiliile de Administrație ale societăților comerciale cu capital de stat. S-a acceptat tacit, nefiind interzisă de lege, participarea parlamentarilor la conducerea societăților comerciale cu capital privat.

• Președintele Ion Iliescu la Bonn

Aflat în vizită oficială în Germania, președintele

Săptămână pe scurt politică

Ion Iliescu a declarat că România și Ungaria trebuie să fie permise simultan în NATO, dacă Alianța dorește evitarea unor tensiuni în Europa de Est. „A oferi priorități sau a discrimina o țară împotriva alteia va duce la creșterea tensiunilor în regiune, iar acest lucru nu este în interesul NATO sau al celor două țări”, a declarat Iliescu.

Joi 27 iunie

• PAC și PL '93 vor participa pe liste comune
Președintele PAC, Nicolae Manolescu, a declarat că PAC și PL '93 continuă negocierile în vederea alcătuirii unui pol liberal și că vor participa pe liste comune la alegerile generale.

• PDSR critică aspru presa
Într-o conferință de presă, liderii ai PDSR au comentat extrem de negativ relația cu presa. Doru Ioan Tărăcilă a criticat mediatizarea excesivă a unor așa-zise cazuri de corupție, care ar fi fost transformate în atacuri împotriva PDSR. Alți senatori au solicitat ca fondul dezbaterilor din Parlament să fie reflectat adecvat în presă și la susținerea ideii de democrație.

• Consiliul European adoptă un raport al lui Adrian Severin

A fost adoptat raportul prezentat de Adrian Severin în plenul Adunării Parlamentare a Consiliului European care vizează măsurile recomandabile pentru înlăturarea efectelor regimului totalitar în statele foste comuniste.

Obiectivele sînt separația puterilor, libertatea presei, protecția proprietății și dezvoltarea unei societăți civile, demonopolizarea și debirocratizarea. Adunarea a recomandat ca persoanele care au comis acte criminale sub regimurile totalitare comuniste să fie judecate și pedepsite în conformitate cu Codul penal în vigoare.

Vineri 28 iunie

• Teodor Meleșcanu nu crede necesare bazele nucleare în România

Într-un interviu acordat cotidianului *Nezavisimaa Gazeta*, ministrul de Externe, Teodor Meleșcanu, a declarat că România nu are în vedere construirea de baze NATO pe teritoriul său și consideră fără sens amplasarea de armament nuclear pe teritoriul noilor membri ai Alianței.

Sîmbătă 29 iunie

• Asociații religioase cer revizuirea Constituției
Mai multe asociații au cerut, în cadrul unui miting, revizuirea articolului 29 din Constituție, în sensul acordării Bisericii Ortodoxe Române a statutului de biserică majoritară, după modelul Constituției din 1923. Cererea a fost formulată în cadrul unui miting organizat de Frăția Ortodoxă Română, ASCOR și Liga Studenților în semn de protest față de preconizata desfășurare la București a unui congres al organizației „Martorii lui Iehova”.

Rubrică realizată de
MARIAN CHIRIAC

ILIE ȘERBĂNESCU

Inevitabilele creșteri de prețuri

Inevitabilul s-a produs. Prețurile interne la carburanți și energie au fost majorate. Așa cum am subliniat încă de la începutul anului, cu prilejul creionării previzibilelor derulării economice din '96, scumpirea carburanților și energiei se impunea chiar de atunci, în urma devalorizării severe a cursului leului de la sfârșitul anului trecut. Că a intervenit abia acum, aceasta are exclusiv o motivație politică, legată de încercarea executivului și a partidului de guvernământ de a evita creșteri de prețuri înaintea alegerilor. Și dacă ar fi avut cum, ar mai fi amânat aceste creșteri pînă după alegerile generale.

Dar n-au mai avut cum, pentru că motivația economică, pe cit de simplă, pe atît de copleșitoare este. Necesarul de petrol în România fiind asigurat în proporție de peste 60% din import, prețurile interne ale produselor petroliere rafinate sînt substanțial influențate, pe de o parte, de costul propriu-zis în valută al importului, iar pe de altă parte de cursul valutar al leului. Guvernul este cel care comandă cursul valutar la care să fie decontate intern importurile de petrol. Or, importurile de petrol din iarnă, din primăvară, precum și cele care se mai fac eventual și acum au fost și, respectiv, sînt încă decontate intern la

cursurile din toamna trecută, mai precis, la cele dinaintea căderii leului din noiembrie 1995. Și, astfel, de mult nu mai există resurse pentru a acoperi pierderile înregistrate la nivelul industriei de rafinare din cauza neadaptării decontărilor la noile cursuri (în prezent peste 3.000 lei la un dolar, față de circa 2.200 lei la un dolar în toamnă). Bugetul, mereu încordat la maximum, nu are de unde acoperi aceste pierderi, de altfel de sute de miliarde de lei. Așa că o comandă din partea guvernului de a se deconta importurile de petrol la noile cursuri și, deci, de a se stabili noi prețuri la carburanți a devenit indispensabilă. Cu atît mai mult cu cît noi prețuri la carburanți sînt necesare și din cauza sporirii prețurilor de livrare către rafinării la petrolul brut din producția internă. Evident, creșterile de prețuri la carburanți antrenează un val de scumpiri, ținînd cont că în legătură directă cu acestea se află circa 60% din prețurile produselor și serviciilor din economie.

Aceasta este „partea tehnică” a determinărilor unor creșteri de prețuri. Pe fond însă – ca determinare economică de ultimă instanță –, acestea erau inevitabile, pentru că prin ceva trebuiau să fie preluate efectele dezechilibrului creat în economie din cau-

za fericitei politici economice promovate de guvernul Văcăroiu, care a forțat obținerea unei creșteri economice înaintea restructurării industriale. Rezultatul, previzibil de altfel, a fost realizarea respectivei creșteri pe seama adîncirii deficitului din conturile comerciale externe. Industria neperformantă reactivată de politica de stimulare a activității industriale înaintea restructurării ei au consumat masiv din resursele din import, fără a ieși în mod corespunzător la export. Și, ca urmare, România a înregistrat anul trecut cel mai mare deficit comercial extern cunoscut vreodată: aproape două miliarde de dolari.

Situația deficitară din conturile externe continuă, din păcate, și în acest an, astfel încît nu a slăbit cît puțin (ci dimpotrivă!) constrînge-

rea în direcția devalorizării cursului leului și absorbției ei în economie, care constă în majorarea prețurilor interne.

Guvernării au amînat creșterile de prețuri în speranța că vor primi o finanțare externă într-atît de mare

încît să aibă din ce să acorde, în perspectiva alegerilor, compensări pentru efectele acestor creșteri de prețuri. Chiar dacă ar fi finanțate din resurse externe, compensările sînt amăgitoare. Resursele externe trebuie rambursate, fiind deci vorba doar de o amînare a efectelor majorărilor de prețuri. Cu atît mai mult este vorba de așa ceva în cazul – ce reprezintă, de altminteri, realitatea – în care insuficiența resurselor externe mobilizate exclude posibilitatea unei finanțări integrale din acestea a compensărilor de care se vorbește. Mai degrabă avem de-a face cu o strictă pasare peste cîteva luni a efectelor scumpirilor respective. Pentru o bună parte din salariați, compensările sînt mai mult ipoteze, pentru că ar urma să fie acordate de societățile comerciale la care lucrează, bineînțeles dacă acestea au posibilități. Și, oricum, numai în măsura unei jumătăți din creșterea înregistrată a productivității muncii. Pentru că altminteri s-ar transforma imediat în inflație, care și așa s-a reambalat sever.

Astfel încît compensarea în proporție de sută la sută, cu care se laudă guvernul, este mai mult o poveste electorală. Dacă ar fi într-adevăr compensate în proporție de sută la sută, ar însemna și că aceste creșteri de prețuri ar fi putut să nici nu aibă loc. Or, ele sînt inevitabile tocmai pentru că trebuie corectat un dezechilibru care s-a creat, și anume trebuie plătit intern nefericitul deficit extern, ce nu a reprezentat altceva decît că s-a trăit peste plapuma proprie. Din păcate, nu în beneficiul populației, ci îndeosebi al unor industrii neperformante.

• DREPT LA REPLICĂ • DREPT LA REPLICĂ • DREPT LA REPLICĂ • DREPT LA REPLICĂ •

Nu am fost un cenzor, ci o victimă a cenzurii

Doamna Gabriela Adameșteanu,

În ultimul număr al revistei „22”, la pagina 7, citesc portretul făcut mie de o redactoare a revistei dv., presupun aceeași căreia i-am refuzat recent un interviu. În lipsa documentării, frumoasa domnișoară îmi alcătuiește un dosăr care seamănă leit cu cele care mi se ticluiau nu prea de mult la serviciile de cadre. Doar semnul algebric e schimbat.

Eu cenzor? Probabil că în calitate de cenzor am fost dată afară de la România liberă cu un maldăr de tinichele ideologice. Probabil că în calitate de cenzor am fost expulzată de la Radio de unde am zburat direct pe post de „dușman al poporului”, post pe care am stat smîrnă mai mult de șase ani. Probabil că, din cauza cenzurilor mele, savanta de renume mondial a cerut expres (era în 1977) să nu mai apar pe ecranele Televiziunii Române (și nici n-am mai apărut doisprezece ani, adică pînă la trecerea ei în neființă). Probabil din cauza calității de cenzor piesa mea *Interviu* a fost scoasă cu tărăboi ufederist de pe afișul Teatrului Bulandra. Probabil că această calitate a făcut ca, multă

vreme, să-mi semnez articolele cu pseudonimul Ileana Costin. Probabil că din aceeași cauză cartea mea 3 x 8 plus infinitul a fost retrasă de pe rafturile librăriilor. Probabil că tot de aceea premiul „I.L. Caragiale” acordat unei piese a mea „s-a” cerut să fie scos de pe lista premiilor Academiei Române ș.a.

Eu aruncată peste bord de la Cinema pentru că mă împotriveseam „oricărei schimbări”? Nu știu la ce schimbări se referă autoarea, dar împreună cu acea echipă, eu am făcut ca revista Cinema să ia la Bienala de la Veneția „Leul de aur” pentru cel mai bun periodic de popularizare cinematografică. Cunoașteți o schimbare mai onorabilă?

Am fost propusă să fac parte din colegiul de redacție al unei anume reviste? Habar n-aveam! Aud asta pentru prima dată, mă cruceș și pun punct, dar nu înainte de a vă spune cît de mult îmi displace să evoc niște mici necazuri petrecute într-un trecut apăsător de dureri imense. Singura mea consolare e faptul că rememorarea n-am făcut-o din proprie inițiativă.

Ecaterina Oproiu
27 iunie 1996

64%, nu 95% din români vor în NATO

Stimate domnule Andrei Cornea,

În editorialul dv. din nr. 25 (331) / 1996 („O speranță care obligă”), v-ați sprijinit argumentația, în principal, pe o informație, din păcate, falsă: aceea că 95% din populația României ar dori aderarea țării la NATO. Această informație provine din citirea neglijentă a nr. 6 (martie 1996) al periodicului Central and Eastern EUROBAROMETER, publicat de Comisia Europeană. Știrea că 95% din populația României ar fi favorabilă aderării la NATO a fost transmisă de majoritatea ziarelor importante din România, la data apariției publicației din Bruxelles, și a fost preluată, fără discernămint, de mai toți politicienii și analiștii politici din țara noastră. Este adevărat că un grafic (de la p. 60 a amintitului periodic) înfățișează România în fruntea unei liste, alături de procentajul „95”, însă explicația acestui grafic (dată la p. 61), ca și anexa planșei 31, ne înfățișează situația reală. Conform

sondajului de opinie efectuat de EUROBAROMETER, din românii cu drept de vot care ar fi întrebați dacă ar vota pentru sau împotriva în cazul în care ar avea loc un referendum privind aderarea țării lor la NATO, 12% ar fi indeciși, 4% ar vota împotriva, iar 64% ar vota pentru (restul pînă la 100% sînt nonrăspunșuri). Așadar, procentajul românilor care doresc aderarea țării la NATO este de doar 64%, nu de 95%! Acest din urmă procentaj reprezintă, doar, numărul celor care ar vota pentru dintre cei decizi în ce fel anume ar vota! Este interesant de știut că, dintre țările asociate la Uniunea Europeană, pe primul loc se situează, în realitate, Polonia, cu 69%, urmată de România. În continuare, „clasamentul” se prezintă astfel: Estonia – 47%, Slovenia – 44%, Lituania – 38%, Letonia – 34%, Cehia – 33%, Ungaria – 32%, Bulgaria – 30% și Slovacia – 30%.
Cu stimă,

Virgil Ștefan Nițulescu

BRÎNDUȘA ARMANCA

Jucăria numită TVT '89

În 18 iunie, CNA a ridicat licența de emisie a celei dintâi televiziuni locale apărute după Revoluție, TV Timișoara '89. Decizia CNA face referire la încălcarea articolului 14 din Legea audiovizualului, care spune că licența este netransmisibilă, precum și la Decizia 100/13 iulie 1995, care conține măsuri anti-trust: cesiunea acțiunilor deținute de societățile de televiziune cu capital privat către terți se admite numai sub procentul de 50%. TVT '89 a ajuns în perioada ianuarie-martie 1996 în proprietatea unui timișorean de proastă notorietate, Mujea Marcelini, cercetat în mai multe dosare pentru evaziune fiscală, șantaj etc., deci nu este tocmai o surpriză că legea a fost ignorată.

Tranzacțiile, relevabile la Registrul Comerțului din Timișoara, arată cam așa: în 12 ianuarie '96, SC Televiziunea Timișoara '89 SA își schimbă parțial acționarii prin cesiunea a 9.360 de acțiuni a câte 10.000 lei, adică 34,6% părți deținute de Stavaru Mirela din București către numitul Mujea Marcelini. Astfel, „omul lui Zaher”, cum îl numește presa, devenea la data amintită copatron, alături de mai cunoscuții (de la TELE 7abc) Mihai Cârciog, care deținea 20% din acțiuni prin CMC Internațional, și Paul Opreș & Co., prezent cu Romcreativ SA Luxor srl, și Lucia Ardelean etc., una peste alta controlând 45% din compania timișoreană de televiziune. Mai figurează cu 0,4% 18 acționari, persoane fizice, pe care de obicei nu-i întreabă și nu-i anunță nimeni: ei sînt fondatorii acestei prime televiziuni private din România, cițiva dintre ei prezenți chiar din 22 Decembrie 1989, cînd s-au emis, cu o cameră

video neprofesionistă, cu cîteva cabluri și prelungitoare aduse de acasă, primele imagini din Timișoara aflate sub gloanțe. La 6 martie a.c., o nouă mențiune indică modificarea structurii capitalului la TVT '89: prin preluarea acțiunilor controlate de Paul Opreș, Mujea Marcelini devine acționar principal cu 79,6% din părțile sociale, ceea ce înseamnă, conform deciziei CNA, de două ori încălcarea legii. Cu data de 6 martie, a încetat și retransmiterea unor emisiuni preluate de la TELE 7abc, care a intrat recent într-o altă combinație și își difuzează emisiunile în Timișoara pe Tele Europa Nova.

Frații Boieru, impunitnicii de patroni să conducă TVT '89 și să rezolve situația, se lamentează (în ziarul *Realitatea bănățeană*, proprietate a aceluiași Mujea) că decizia CNA de retragere a licenței este o interpretare „rigidă” și „formată în așa fel încît să lase loc la neclarități”, iar mai departe că totul este un complot, o coaliție murdară împotriva lor și a patronului. Totuși, printr-o manevră de ultimă oră, aceștia (și patronul) recunosc implicit ilegalitatea: în 21 iunie, a fost depusă la Registrul Comerțului din Timișoara o nouă cerere de mențiuni prin care se arată că, prin vînzarea a 8.618 acțiuni (31%) către Mirela Stavaru („asistentă” d-lui Cârciog, cea care își înstrăinase părțile în ianuarie), Mujea scade de la 79 la 48,6 procente, așa cum spun reglementările în vigoare. Ceea ce însă nu anulează încălcările anterioare, în ciuda apelurilor liniștitoare pe care le fac în redacție frații Boieru, sugerînd că totul e sub control și „se aranjează”.

Nu este prima criză prin care trece TVT '89, așa că personalul redacțional nu invocă neprevăzutul și nici nu se așteaptă la mare lucru, reorientîndu-se din mers către posturile concurente, TV Cablu Analog, Tele Europa Nova și TVR Timișoara, sau spre alte meserii mai sigure. Cu un an în urmă, aceeași licență a fost suspendată de CNA ca sancțiune la întreruperea emisie nepermisă de Legea 48/1992. Deși pe atunci îi erau patroni „magnați” ai presei autohtone (Mihai Cârciog, Paul Opreș), criza a fost provocată de numeroasele datorii pe care le avea postul: chirie, energie electrică, telefoane de peste o sută de milioane de lei, ca să nu mai vorbim de salarii și impozitele aferente. Demisii, plecări în grup ale redactorilor, scizțiuni, cum a fost cea din anul 1993, cînd s-a înființat TVT-1, sugerează o istorie intensă, cu perioade prea lungi de provizorat, nepropice formării unor adevărați profesioniști. Diletantismul și improvizatia au năpădit emisiunile singurei televiziuni locale pe care publicul timișorean a investit-o cu valoarea unui simbol.

Situația nu este roz nici acum, cînd patronul actual, Mujea, intenționează să mute sediul TVT '89 la adresa din str. Victor Vlad Delamarina, în „Casa cu Atlanți”, de care se leagă alte afaceri dubioase: numai chiria către SC Banatul SA, neachitată din ianuarie curent, se ridică la aproape 30 milioane lei. Aceasta în condițiile în care, totuși, jucăria numită TVT '89 a fost obiect de tranzacție de miliarde, deci s-au scos bani buni pe ea. Nu insistăm asupra „sincerității” actelor de vînzare-cumpărare, deși diferența e semnificativă între sumele modeste de pe hîrtie (cîteva milioane, în lei) și cele de pe scrisorile de preemțiune, unde se făcea vorbire de echivalenț la cîteva sute de mii de dolari.

Dacă deciziile CNA sînt serioase și rămîn în picioare, atunci canalul 34 Timișoara va fi scos în curînd la licitație, iar TVT '89 va muri sau își va căuta calea de ieșire de sub semnul nefast sub care a intrat de cîteva ani: patroni indiferenți sau compromiși, manageri nepricepuți, veleitari cu țîfnă.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Final parlamentar

Legea privind evidența populației

● Cu doar 16 voturi contra și 10 abțineri, deputații au adoptat saptămîna trecută Legea privind evidența populației și cartea de identitate, votată de Senat în sesiunea de iarnă. Evidența cetățenilor români care domiciliază în țară, spune legea, se va ține după principiul locului de domiciliu de către Ministerul de Interne, prin formațiunile de evidență a populației. Legea reinstituie existența cărții de imobil pentru blocuri, pentru locuințele situate în municipii, în orașe sau în comune din zona de frontieră, precum și pentru acele locuințe care dispun de mai multe apartamente. Cartea de imobil va fi întocmită în două exemplare, din care unul se va depune în mod obligatoriu la Poliție. Organizarea activității de ținare a evidenței locatarilor prin cartea de imobil va reveni tot Ministerului de Interne, prin unitățile de poliție. Proprietarul, administratorul de imobil sau locatarul responsabil cu cartea de imobil are obligația să înscrie, pe baza cărților de identitate, persoanele care domiciliază sau au reședința în imobilul respectiv și să o prezinte, la cerere, organelor de poliție. Persoanele care locuiesc temporar mai mult de 45 de zile la altă adresă decît cea de domiciliu vor trebui să se prezinte la centrul de evidență a populației pentru înscrierea în cartea de identitate. Excepție de la această obligație fac persoanele aflate la odihnă sau tratament (dar nu pentru o perioadă mai mare de 60 de zile), elevii și studenții aflați în vacanță, cadrele militare active, precum și bolnavii internați în sanatorii. Și, pentru că tot am pomenit de cartea de identitate, să adăugăm că ea nu este altceva decît buletinul de identitate „produs cu mijloace informative”.

Legea finanțelor publice

● Legea finanțelor publice și-a încheiat miercuri 26 iunie traseul parlamentar. Ea conține un capitol referitor la finanțele locale (Guvernul a refuzat cu încăpăținare să elaboreze un proiect de lege separat pentru bugetele locale), care însă nu încurajează autonomia financiară locală, ci, dimpotrivă, menține centralismul în ce privește banul public. Potrivit legii, există două surse pentru obținerea sumelor necesare administrațiilor locale: transferurile de la bugetul de stat (decide de Guvern pînă acum exclusiv pe criterii politice) și banii provenind din taxele și impozitele locale. În țările democratice, administrațiile locale își opresc un anumit procent din taxele pe care le adună. În România, toate fondurile strînse de pe urma taxelor și impozitelor locale sînt vărsate la bugetul central, Ministerul de Finanțe fiind cel care stabilește apoi - după bunu-i plac - cît din aceste venituri se întoarce la autoritățile locale. În ședința comună de miercuri, senatorii au renunțat (la indicațiile d-lui Gherman) la textul din lege adoptat de ei care permite organelor fiscale teritoriale din subordinea consiliilor locale și județene să constate, să așeze și să urmărească încasarea veniturilor locale. Această activitate va reveni - prin adoptarea variantei Camerei - tot Ministerului de Finanțe.

Așadar, Guvernul, prin Ministerul de Finanțe, va continua să aibă pîinea și cuțitul în ce privește finanțarea locală, mult trîmbițată autonomie a administrațiilor locale rămînd pe hîrtie și în declarațiile de uz extern.

Surpriza Alternativei

Primăria Bușteniului a fost cîștigată anul acesta de Mielu Codescu, membru PRM. Primar pînă în 1989, Codescu și familia sa au stat ascunși la prieteni în zilele Revoluției din Decembrie de frica buștenarilor, care l-au amenințat că îi dau foc. Acum, aceiași buștenari spun despre el că a fost „bun gospodar”. (Refernul obișnuit cu care se explică revenirea foștilor primari sau prim-secretari de județ PCR în funcțiile administrative.) Consiliul local s-a constituit saptămîna trecută. Din cei 19 membri, 6 sînt reprezentanți ai CDR, USD, PDSR; Alternativa României și PRM au câte 2 reprezentanți; PDAR, PSM și formațiunea „ecologist-agrariană” au câte un reprezentant; la aceștia se adaugă și doi independenți. CDR, cu cel mai mare număr de voturi, a sperat să obțină postul de viceprimar, dar la negocierile singurului consilier care le-a promis sprijinul a fost reprezentantul PDSR. Așa că viceprimar a fost ales Emil Toma, membru al partidului Alternativa României susținut de primarul Codescu și de consilierii PRM, PSM, PDSR, PDAR, precum și de celălalt reprezentant al USD, membru PD. Emil Toma a fost pînă la începutul acestui an membru PDSR și consilier local din partea acestui partid. (R.S.-B.)

EDITURA UNIVERS

MICHEL TOURNIER
Regele Arinilor

Regele Arinilor

„Frământare a anarhistului căzut în capcana fascismului, aventură realistă a unui prizonier francez în Germania, portret al cîtorva mari «câpcauni» ai secolului, romanul are însă o ambiție mai profundă: aceea de a analiza hitlerismul, lagărele de concentrare sau năvălirea Armatei Rosii, conform coerenței unor străvechi mituri - precum cel al «Regelui Arinilor» - căci «omul nu e altceva decît un animal mitologic»” (Michel Tournier)

(Traducere: Bogdana Savu-Neuville; Postfață: Ion Manolescu. Seria de autor „MT”, 339 pagini, 8.500 lei)

un radio actual

RADIO TOTAL

FM 94,2 MHz

un radio actual

TALK-SHOW-uri LIVE

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți audia la Radio Total, între orele 22,00-24,00:

Luni: Față în față cu vecinul - IRINA CORBU
Marți: Căinele de pază - CORNEL NISTORESCU
Miercuri: Punct și virgulă - CARMEN BENDOVSKI
Joi: Fiți întreprinzători - ADRIAN DUMITRIU
Vineri: Taxiul de noapte - N.C. MUNTEANU

94,2 MHz

TEL: 537 31 90 / 631 56 45

FEY LÁSZLÓ

Nedumerire și explicații

„În mod profund nedemocratic, mărturisesc că realegerea lui Gheorghe Funar în fotoliul de primar al Clujului mi se pare mai mult decât jenantă. Mi se pare de neînțeles. Cum e posibil, mă întreb de câteva zile, ca un oraș precum Clujul, unde fumegă în pietre toată istoria Transilvaniei, să voteze, practic, împotriva intereselor României? Și, culmea, cu scuză unui acces de febră naționalistă!” – scrie d-l Octavian Paler în *România liberă* din 7 iunie. Or, chiar și întîmplările cele mai uluitoare își au cauzele lor, deci pot fi explicate logic. De fapt, și d-l Paler își dă seama că 50,67% din clujenii care s-au prezentat la urne nu l-au votat pe Gheorghe Funar pentru calitățile sale de bun gospodar, căci nu are asemenea calități. Orașul este neîngrijit, murdar, străzile pline de gropi, centrul orașului răvășit prin săpăturii propagandistice, în schimb corupția și arbitrarul exercitat de partidul funariot înfloresc. Funar a cîștigat majoritatea voturilor prin imaginea sa, ca fiind unul dintre cei mai înverșunați dușmani ai maghiarilor.

Pentru a înțelege fenomenul „vot '96 la Cluj”, trebuie să analizăm cauzele acestei xenofobii antimaghiare.

Se știe că nu numai la noi, ci în toată lumea, ideologiile extremiste au priză mai mare în rîndul păturilor sociale defavorizate, cu un nivel cultural mai scăzut, oameni înclinați să judece mai simplist, fără nuanțe, și să reacționeze mai mult pe bază emoțională decît rațional. Astfel de pătură constituie locuitorii din suburbiile marilor orașe. La Cluj, locuințele din blocurile cartierelor noi, și nu numai, au fost repartizate în era ceaușistă mai ales muncitorilor aduși din alte regiuni, mai ales din Moldova, conform politicii de omogenizare. Acești oameni au găsit aici o populație care vorbește altă limbă, are alte obiceiuri, merge la altă biserică și nici chiar Sfintele Paști nu le sărbătorește „ca lumea”, ci în altă zi. Noii cetățeni nefind obișnuți cu alteritatea, aceasta îi irită și trezește în ei sentimente ostile, mai ales cînd li se repetă zi de zi că au suferit strămoșii lor (care, de fapt, nici nu au fost în contact cu maghiarii) sub stăpînirea ungară. (Cei care neagă drepturile colective să se gîndească la semnificația unor expresii de genul „țara este a noastră”, „noi am moștenit-o”, „noi am apărut-o”, „noi am suferit”). Noii veniți pot fi convingși ușor că, de fapt, ei sînt acasă, ceilalți sînt niște venetici, și dacă mîncîncă „pîine românească”, să vorbească românește. Avînd în vedere că în anii postbelici populația Clujului s-a triplat, această categorie de cetățeni are pondere foarte mare și ea constituie baza electorală a PUNR. Acești oameni nu prea sînt sensibili la murdăria care îi inconjoară, ei nu-și dau seama că din banii lor primarul a ridicat un kitsch monstruos care umilește memoria lui Avram Iancu, că arborarea abuzivă a tricolorului profanează simbolul național, ei se lasă manipulați cu demagogie patriotardă.

În atmosfera tensionată, au și ungerii partea lor de vină. Mulți dintre ei sînt orgolioși, îngîmfați, prea

sensibili la ofense reale sau inchipuite, pot fi provocați ușor, reacționează intensiv. Mulți nutresc un sentiment de superioritate față de români în general și față de cei din Vechiul Regat în special.

S-ar putea obiecta că totuși Clujul este un centru cultural, școlar, universitar, cu oameni de viziune europeană care ar putea impune un climat mai civilizat între etnii. Este adevărat, dar tot așa de adevărat este că și intelectualitatea poartă pecetea regimului trecut, cînd domnea un sistem contraselectiv. Promovarea cadrelor nu se făcea pe bază de competență, ci pe considerente politice, astfel că și în învățămînt și în alte instituții s-au strecurat o serie de nulități, care, pentru a-și consolida pozițiile, se înscriu în partidul, dacă astăzi nu unic, dar cel mai tare pe plan local: la Cluj în PUNR, sau cel puțin în Vatra Românească. Or, aceste formațiuni nu au altă bază ideologică decît xenofobia în general, antimaghiarismul în special. Această doctrină nu trebuia

• Gheorghe Funar nu a fost votat pentru calitățile sale de gospodar, ci pentru imaginea sa de cel mai înverșunat dușman al maghiarilor • Ideologiile extremiste au priză mai ales în rîndul populației defavorizate, cu nivel cultural mai scăzut • La Cluj, locuințele din blocurile cartierelor noi au fost repartizate în era ceaușistă muncitorilor aduși din alte părți, conform politicii de omogenizare • Noii veniți au fost ușor convingși că de fapt ei sînt „acasă”, iar ceilalți sînt niște „venetici” • Acești oameni constituie baza electorală a PUNR • Este adevărat că Clujul este un centru cultural cu oameni de viziune europeană, dar la fel de adevărat este că intelectualii poartă pecetea regimului trecut, cînd domnea un sistem contraselectiv • Chiar și acum în învățămînt și în alte instituții s-a strecurat o serie de nulități care pentru a promova s-au înscris în PUNR și Vatra Românească • Aceste formațiuni nu au o altă bază ideologică decît xenofobia • În fața plebei inculte, Funar a avut succes cu declarații de tipul: „Maghiarii sînt descendenții barbari ai hunilor, care nici timp de o mie de ani nu s-au civilizat” • Este firesc ca cineva să țină la poporul său, dar asta nu înseamnă că trebuie să-i urască pe alții •

inventată acum, căci era prezentă cu rădăcini adînci în mase. Fără să mergem prea departe în trecut, să ne amintim numai de mișcarea legionară, care dă semne de viață. În Catedrala Ortodoxă din Cluj, la 13 ianuarie 1995, trei preoți au celebrat parastasul legionarilor Ion Moța și Vasile Marin. Părintele Brînzăș s-a adresat celor prezenți cu cuvintele „iubiți camarazi” și a făcut referiri la „tînărul martir creștin, Căpitanul Cornelius Zelea Codreanu”. Au fost intonate vechi cîntece legionare. Primarul Funar vrea să ridice statuie în memoria dictatorului Antonescu, fostul „conducător” (Duce, Führer) al Statului Legionar Român, care i-a persecutat nu numai pe evrei și pe romi, ci și pe maghiari. În perioada interbelică, manifestări șovine au avut loc și din partea altor partide istorice.

La rîndul său, și Ceaușescu a invocat des bau-bau-ul maghiar, pentru ca poporul să-și strîngă rîndurile în jurul său. În anii '80 au apărut o serie de cărți și articole care au răspîndit ură și dispreț împotriva maghiarilor. Funar nu a avut altceva de făcut decît să urmeze această „tradiție”. În „acel semn” a învins în 1992, folosindu-se și de o declarație nefericită venită de la Budapesta; a continuat discursul antimaghiar pe tot parcursul mandatului său. Nu a trecut o zi să nu fi lansat un atac verbal sau administrativ împotriva maghiarilor sau a unei instituții a minorității maghiare. Ar fi imposibil

să le enumerăm. Atît doar că a așezat în centrul orașului patru plăci comemorative cu conținut mincinos și jignitor la adresa maghiarilor; le-a dezvelit cu mare alai, cu concursul unor înalte fețe bisericești, vrînd să demonstreze că este creștin, cu toate că nu cunoaște iubirea față de semenii. În fața unei plebe inculte a avut succes cu declarații de tipul „maghiarii sînt descendenții barbari ai hunilor, care nici timp de o mie de ani nu s-au civilizat”. Practică des utilizată de demagogi: cel mai necăjit om devine fericit dacă poate disprețui pe altul.

Semnificativ pentru atmosfera din Cluj este că, în ajunul alegerilor, Funar a difuzat o foaie volantă care îndemna pe cei care doresc supremația maghiară, școli, universitate și consulat maghiar să voteze „Cheia”, sigla concurentului său din CDR. Însuși textul este o prostie enormă. Supremația unei minorități de 23% este imposibilă, iar înființarea școlilor, a unei universități sau a unui consulat depășește competența primarului. Cel care recurge la asemenea trucuri transparente fie că își disprețuiește electoratul și îl consideră atît de prost încît poate fi manipulat așa de simplu, fie că își cunoaște bine alegătorii. Dar ce ar gîndi un politolog sau un politician din Occident citînd acest manifest? Cum se poate ca în România, într-un oraș universitar,

legislații. Procesele-verbale ale acestor dezbateri – dacă nu vor fi nimicite sau falsificate – vor rămîne o pată rușinoasă pe imaginea corpului legislativ din acea perioadă. Nu mă mir de limbajul unor Gavra, Dumitrașcu, Turlea, dar a fost surprinzător să auzi același stil din gura lui Romulus Vulpescu, persoană erudită. Dacă și dînsul a fost capabil de așa ceva, ce să mai așteptăm de la oamenii primitivi... Am suferit atacuri nedrepte și din partea unor reprezentanți ai partidelor din opoziție. Iar toate atacurile din Parlament au fost difuzate amplificat de mass-media, mai ales de către TVR.

Astfel, Gheorghe Funar s-a folosit doar de psihoza deja existentă în țară; el nu a trebuit să facă altceva decît s-o alimenteze și s-o focalizeze în feuda sa, chiar și atunci cînd în țară valurile începeau să se calmeze puțin. În această activitate a fost sprijinit și de principalul partid de guvernămînt. Prefectul PDSR-ist avea obligația să intervină cu ocazia nenumăratelor acțiuni arbitrare și ilegale ale primarului, dar a închis ochii, probabil la ordinele venite de sus. Astfel, primarul a apărut în fața cetățenilor ca fiind atotputernic, iar puterea inspiră respect; oamenii sînt înclinați să urmeze nu pe cel mai bun, cinstit, drept, ci pe cel tare.

Îl înțeleg perfect pe d-l Paler cînd spune: „Oricît de subtile ar fi analizele care încearcă să dezlege acest mister, eu, unul, nu-mi pot lămurii satisfăcător de ce un oraș serios, precum Clujul, a consimțit să voteze, în libertate, neretorizat, un personaj care-și permite necuviința de a coborî un erou tragic, ca Avram Iancu, la condiția de mascotă electorală. Nimic nu mă revoltă mai mult ca transformarea simbolurilor naționale în gălgăie, în iose, în discurs destrăbălat, de circiumă... Poate fi ceva mai antinațional decît reducerea iubirii de țară la ură morbidă? O mai mare înjosire a patriotismului îmi e greu să-mi imaginez”. Aceeasi senzație de jenă și de durere o încearcă probabil toți românii cu adevărat patrioți, care-și văd terfelite idealurile față de care am profundă stimă. Este firesc ca cineva să țină foarte mult la poporul său, la cultura sa, dar de aici nu rezultă că trebuie să urască pe alții.

Nedumerirea îl face pe d-l Paler să se refere și la o ipoteză bizară, pe care nu o împărtășește nici domnia sa. E vorba de presupunerea că diverși extremiști maghiari i-au îndemnat, în șoaptă, pe maghiarii din Cluj să-l voteze pe Funar, pentru a compromite țara în ochii străinilor. La noi, scenariomania este la modă. Prin astfel de construcții mintale trase de pînă se poate explica aparent orice și contrariul la orice. Această teorie este, pe deasupra, deosebit de inventivă: îl face vinovat pe victimă. Incontestabil, există maghiari care caută să prezinte România în lumină cit mai defavorabilă pentru a se putea plînge. După cum există români care fac același lucru pentru a tărăgăna sau chiar a împiedica integrarea noastră în structurile euro-atlantice, că deli, „nu ne vindem țara, că, dac-o vindem, de unde mai furăm!?”. Cu toate acestea, este imposibil de imaginat ca o parte din electoratul maghiar de la Cluj să fi putut fi convins cu acest argument să-l voteze pe cel mai mare dușman. Oare puteai să convingi un evreu să meargă de bunăvoie în lagărul de exterminare numai pentru a discredită regimul nazist?

OANA ARMEANU

CNA - o instituție în mâna Puterii

Continuăm ancheta despre Consiliul Național al Audiovizualului începută în urmă cu o săptămână. Prezentăm în acest număr câteva momente din activitatea CNA: extinderea influenței președintelui Iliescu și a partidelor din arcul guvernamental asupra acestei instituții, acordarea licențelor pe criterii politice, cazuri de corupție în rândul membrilor CNA, încercări de eliminare a posturilor de radio străine în limba română.

Cum a evoluat CNA spre monocoloratură?

Iolanda Stăniloiu și Radu Coșarcă au părăsit CNA înainte de expirarea mandatelor de 4 ani, Iolanda Stăniloiu pentru a pleca cu o bursă în SUA, Radu Coșarcă pentru că i se oferise un post la *TELE 7abc*. La scurt timp, lui Horea Murgu i-a expirat mandatul de 2 ani. Prin plecarea celor trei, CNA a devenit, practic, monocolor. Guvernul Văcăroiu a numit în locul lui Horea Murgu pe Romulus Vulpescu, mare erudit și unul dintre cei mai buni traducători din franceză, dar în egală măsură designer-ul volumelor de omagii ale lui Nicolae Ceaușescu, autor de poezii ceaușiste și, de la apariția *României Mari*, prezență constantă în paginile acesteia.

Radu Coșarcă a fost înlocuit de Georgeta Adam, ziaristă, soția lui Ioan Adam, redactor-șef adjunct al cotidianului guvernamental *Vocea României*. Georgeta Adam este colaboratoarea ziarului *Dimineața* și a primit în două rânduri premii oferite de Fundația Crescent. Locul Iolande Stăniloiu a fost luat de Marin Traian, cunoscut realizator de emisiuni radio și TV.

După expirarea mandatului de 2 ani al lui Constantin Vaeni, membru al CNA devine Paul Anghel. Unul din marii campioni ai protoconismului, alături de echipa lui Mihai Ungheanu de la *Luceafărul*, Paul Anghel era cunoscut pentru naționalismul său agresiv. După decembrie 1989 a manifestat o puternică aderență la PSM.

La scurt timp de la numire, Paul Anghel moare, locul lui fiind ocupat de regizorul Nicolae Corjos, propus de grupul PDSR al Camerei Deputaților. Nicolae Corjos este unul din apropiații lui Iosif Constantin Drăgan, pentru care a realizat programul prin care Fundația Europeană Drăgan a obținut licența postului de televiziune *Europa Nova*.

Constantin Vaeni va reveni și el în CNA, din partea Senatului, după moartea lui Alexandru Piru.

O adunare simplă arată că, doar cu două excepții - Mircea Baciu și Marin Traian, care nu sînt ferm angajați politic -, ceilalți nouă membri ai CNA sînt oamenii președintelui Iliescu sau ai partidelor din arcul guvernamental.

Un organ de cenzură politică

Cu o asemenea componență, nici nu e de mirare că în deciziile CNA de acordare a licențelor s-a făcut permanentă simțită o puternică tentă politică. După o scurtă perioadă de debut, cînd multe posturi de radio și de televiziune au obținut licența fără mari

dificultăți, a urmat „etapa politică” a acordării licențelor. Posturile de televiziune particulare care acoperiseră alegerile locale din februarie 1992 au primit cu foarte mare importanță și cu multe greutăți licența.

„La alegerile din februarie 1992, conform sondajelor de opinie, peste 40% din electorat a votat tînd cont și de programele televiziunilor private. După apariția Legii audiovizualului și înființarea CNA, majoritatea acestor televiziuni n-a primit licența, tocmai din cauza rezultatului alegerilor, favorabil într-o proporție destul de mare Opoziției. Au fost astfel pedepsite posturile TVT '89 din Timișoara, televiziunea din Oradea, RTV Brașov s.a.”, ne-a declarat Horea Murgu. „Antena 1, în schimb, a primit mult mai ușor decît alții licențe în

Răzvan Theodorescu, membru CNA

toată țara. Are acum 18 licențe, inclusiv în județul Covasna, în timp ce postul de televiziune maghiar care a cerut licență pentru *Miercuri-Ciuc* i s-a refuzat acest lucru. La fel Radio XXI, ai cărui oameni sînt apropiați PDSR-ului, a primit licențe unde a vrut”.

Acordarea licențelor pe criterii politice și clientelare o confirmă și Iolanda Stăniloiu, care ne citează alte cazuri. *SOTI TV Cable Neptun*, de exemplu, a luat licență extrem de greu, deși era un post competitiv, dovadă faptul că azi este una din cele mai bune televiziuni locale. Postului *ProTV* i s-a refuzat licența la Ploiești, fără motiv. Radio *Nova 22*, primul post de radio care a emis în decembrie '89, n-a primit nici el licența, la fel televiziunea din Oradea. *Fun Radio*, la rîndul lui, implicat în transmisiile din timpul Pieței Universității, a primit licența foarte greu. Uneori licența era refuzată fără nici o explicație, deși la concurs se prezenta un singur candidat. „Deciziile CNA erau dezechilibrate”, spune Iolanda Stăniloiu, „aflate nu numai sub influențe politice, ci supuse la tot felul de presiuni. De pildă, cea mai bună frecvență din Sibiu a primit-o postul de radio *Vocea Evangheliei*, ca urmare a unei scrisori adresate CNA, în care doi kongresmeni americani cereau insistent acest lucru”.

Printre cei evident defavorizați s-a aflat și *Radio Total*, condus de Cornel Nistorescu, care a primit frecvența în partaj cu postul *Vocea Evangheliei* și *Vocea Speranței*. Abia recent CNA a oferit celor două posturi o altă frecvență.

După „etapa politică” a acordării licențelor a urmat „faza economică”. Membrii CNA au descoperit destul de

curînd ce se află în posesia unei ade-vărate mine de aur: bani, cadouri, călătorii în străinătate. Pentru acordarea unei licențe de cablu, se pare că „taxa” era de 2.000 de dolari. Puțini dintre ei au scăpat acuzelor de corupție. Presa a prezentat în repetate rînduri aceste lucruri, cărora însă nici Justiția, nici instituțiile care numesc membrii CNA nu le-au dat curs, cel puțin pînă în prezent.

Recent, totuși, aceste cazuri de corupție au intrat în atenția Parlamentului. Șase deputați din PD, PAC și PL '93 au înaintat o scrisoare Comisiei de cercetare a abuzurilor și Comisiilor de cultură ale Senatului și Camerei Deputaților, în care cer o anchetă privind cazurile grave de corupție în care sînt implicați președintele CNA și alți cîțiva membri ai Consiliului.

Titus Raveica este acuzat de implicare în afaceri cu firmele *Vox T* din Iași, *Dacia Europa Nova* și *Amerom*. În schimb obținerii unor licențe, Fundația Drăgan și *Amerom* le-ar fi plătit acestuia și lui Mircea Baciu călătorii în Italia și SUA. Mircea Baciu e acuzat, de asemenea, de implicare în afaceri cu radio *Campus*; unde soția sa este asociat, cu radio *Mediterrana* și radio *Brutus*.

Vasile Bihon ar fi intermediat afaceri între Titus Raveica și diverse firme, fiind la rîndul său implicat în afaceri cu televiziunile prin cablu ale firmelor *Astal* din Cluj, *Solpress* din Călărași, *TVS* din Oradea, *Electrosim* din Alba-Iulia. Și lui Constantin Vaeni i se aduc acuzații în scrisoarea celor șase deputați. Firma *Romsat*, la care este angajată soția sa, a obținut numeroase frecvențe din partea CNA. Totodată, Constantin Vaeni ar face afaceri cu prefectul de Alba.

BBC și-a făcut datoria, e timpul să plece

Pe lângă acuzele de corupție, un nou scandal, cu implicații politice de data aceasta, a întunecat ultimele zile de existență ale actualului CNA: campania împotriva BBC, la cererea președintelui PDSR, Adrian Năstase. Reamintim pe scurt faptele.

Adrian Năstase sesizează CNA că BBC, prin emisiunile sale, creează o imagine defavorabilă partidului de guvernămînt. Mai precis, BBC nu ar fi trebuit să relateze incidentul de la Cluj, în care oamenii președintelui Iliescu i-au bătut pe manifestanții care-l huiduiseră pe acesta. CNA, printr-o scrisoare în termeni destul de duri și nepoliticoși, convoacă redacția română a BBC și pe directorul acesteia, Cristian Mitițelu, la o întrevedere. Discuția are loc, deși între timp CNA realizează că nu are nici un fel de autoritate asupra BBC, care, fiind un post străin, nu a primit licența de la CNA. Pentru a da totuși curs reclamației formulate de Adrian Năstase, CNA trimite un comunicat către posturile locale de radio din țară, în care le atrage atenția că ele sînt răspunzătoare în fața autorităților de programele pe care le transmit, și nu posturile străine.

Unele posturi locale iau acest comunicat drept o încercare de intimidare și o presiune pentru a refuza retransmisia BBC. Fapt confirmat și de unele declarații și acțiuni ale inspectorilor teritoriali ai CNA. Astfel, Loredana Măndroiu, directoarea postului *Radio Brăila*, a sesizat CNA că inspectorul în teritoriu le-a cerut ca, în cazul în care BBC transmite într-o zi materiale electorale, începînd cu a doua zi să oprească difuzarea emisiunilor BBC. Conducerea CNA a negat orice implicare, susținînd că este vorba de o inițiativă la nivel local.

Coincidență sau nu, întimplarea face însă ca, după scrisoarea lui Adrian Năstase, urmată de comunicatul CNA, și radio *Contact* să decidă înlocuirea timpului acordat emisiunilor BBC.

Pentru a vedea dacă, într-adevăr, CNA are intenția de a constrînge posturile locale să renunțe la retransmisia BBC, am discutat pe această temă cu cîțiva membri CNA. Iată ce ne-au declarat aceștia.

Răzvan Theodorescu: „Eu m-am opus chemării BBC și nici nu am participat la audiere, tocmai ca să măcherez că nu sînt de acord. Redacția română a BBC nu este licențiată de noi, ca urmare chemarea ei în fața CNA e echivalat cu o gafă. Eu nu am contract cu BBC, ci cu posturile de radio care îl retransmit. Dar redacția română a BBC nu este totuna cu BBC World Service. Eu am atras de foarte mult timp atenția CNA că BBC român este „one side version”, dar am fost o voce solitară. La ei e o regulă să lase să vorbească minoritatea, iar majoritatea este ironizată. Aș putea să le dau nu știu cite exemple domnilor de la PDSR, ca să vadă că de foarte multă vreme și ei, și arcul guvernamental sînt defavorizați de BBC”.

Despre comunicatul CNA și presiunile asupra radiourilor locale, Răzvan Theodorescu ne-a declarat că a insistat să se atragă atenția posturilor locale că ele sînt răspunzătoare în fața CNA, și nu BBC sau alt partener străin. „Dacă eu vă spun să fiți atenți că aveți în casă un chiriș care, după ce a spălat farfurile, a aruncat zăoale pe balcon și că dv. puteți fi amendată pentru aceasta, nu chirișul, înseamnă că am făcut presiuni asupra dv.?”

Indiferent dacă acel comunicat al CNA a reprezentat sau nu o încercare de intimidare a posturilor private, Răzvan Theodorescu este oricum decise să pună cît de curînd capăt activității BBC și a celorlalte posturi străine în România: „Acest experiment care durează de 6 ani și este unic în Europa de Răsărit, de a „închiria” posturi străine în limba locală, trebuie să înceteze. El nu a făcut decît să ducă la o levedere a ziaristilor. CNA nu poate impune posturilor locale să nu mai transmită BBC - și eu pot să garantez că nici unui post nu i se va retrage licența din acest motiv. Însă în 1997-1998, cînd vor veni să-și reînnoiască licența, lucrurile se vor schimba. Eu voi spune nu celor care vor include în grila de programe retransmiterea unui post străin. Experimentul a fost bun, dar el trebuie să se încheie, pentru că sîntem în fața unui audiovizual matur din punct de vedere jurnalistic, capabil să stea pe picioarele sale”.

Titus Raveica: „Nu am făcut și nu vom face niciodată presiuni asupra BBC. Legea îmi interzice categoric să mă amestec în programele lor, și cu atît mai mult în contractele pe care posturile particulare le-au încheiat cu BBC. Lumea s-a avertat de declarația lui Adrian Năstase. Domnia sa vorbește în calitate de președinte de partid. Eu vorbesc în calitate de instituție autonomă, constrînsă să fie neutră, echidistantă, să promoveze pluralismul. E interesul meu să se audă și BBC, și Europa Liberă, și Duma.”

Mircea Baciu: „Pentru că primisem o sesizare din partea președintelui PDSR, Adrian Năstase, eu am considerat că trebuie să discutăm cu directorul secției române a BBC, pentru că nu puteam lua o decizie fără să ascultăm și partea incriminată. Am făcut și o analiză a programelor BBC și am văzut că lucrurile se desfășoară, cu mici excepții, aproape normal”.

(Va urma)

CANDIDATUL CDR LA PREȘEDINȚIE

Joi, 27 iunie a.c., Convenția Democratică din România a lansat candidatul la Președinția României în persoana lui Emil Constantinescu. Reproducem mai jos luările de cuvânt ale lui Emil Constantinescu și ale principalilor lideri politici ai CDR.

ION DIACONESCU Președintele PNȚCD Pășii cu modestie...

Lansăm candidatul la președinția țării, profesorul Emil Constantinescu, cu care, mărturisim de la început, contăm să schimbăm fața întregii țări. Această candidatură, desigur, nu e o surpriză, de aproape doi ani, în cadrul Convenției s-au creat bazele ei statutare. Convenția Democratică este un organism creat cu aceste obiective electorale precise: candidat unic la președinție, liste comune ale partidelor participante la această alianță. Ceea ce facem noi astăzi, aici, este acest prim pas către victoria pe care contăm în toamnă. Sintem conștienți că nu va fi o bătălie ușoară.

Nu discutăm aici un program de guvernare. Conform prevederilor Constituției și vederilor noastre, președintele nu guvernează, el este arbitru, omul care supraveghează respectarea Constituției, care asigură echilibrul între puterile statului, care are în sarcină să-și aleagă colaboratorii și guvernul care să guverneze. Acest program care se enunță astăzi și care este concordant cu *Contractul cu România* va fi, până la urmă, împlinit sau completat cu alte programe de guvernământ. Președintele nu poate cuceri puterea fără sprijinul tuturor acestor forțe și nu va putea guverna dacă noi nu vom întregi această luptă pe care o începem astăzi cu lupta pentru alegerea unui parlament, pentru o majoritate parlamentară, pe baza căreia să se constituie un guvern.

Domnule președinte, pășiți cu încredere în această luptă care vă așteaptă! Pășiiți cu modestie, căutați să fiți permanent omul acela pe care l-am cunoscut: sincer, devotat cauzei naționale, încrezător în destinele acestei țări.

MIRCEA IONESCU-QUINTUS

Președintele PNL
**Contractul cu România
s-a dovedit viabil,
credibil și modern**

Programul prezidențial al d-lui Emil Constantinescu se lansează într-un moment extrem de favorabil

pentru Convenția Democratică. Se poate spune că pentru prima oară Convenția Democratică din România câștigă niște alegeri și arată că este în stare să le câștige și pe cele din toamnă. Deși nu am dispus de marile posibilități de tot felul ale partidului de guvernământ, mesajul nostru politic s-a făcut auzit, și cetățenii au crezut în el. *Contractul cu România*, în variantele sale locale, s-a dovedit viabil, credibil și modern. Aceste oferte trebuie să-i adăugăm însă și mesajul uman. După ani de comunism cenușiu și uniform, după ani de „proprietatea întregului popor“, după ani de colectivism nefiresc, cetățenii acestei țări au nevoie de un mesaj personal, simt nevoia de a fi tratați ca indivizi, ca oameni, și nu ca date statistice. Fiindcă fiecare dintre noi nu percepe România ca pe o sumă de cifre, ci o purtăm permanent în suflete, în mintea și în visele noastre. Programul prezidențial al d-lui Emil Constantinescu pornește

de la convingerea fermă că orice român are dreptul la o viață prosperă și demnă în propria sa țară și că fiecare dintre noi merităm o astfel de viață. Nu trebuie să uităm niciodată, luați de valorile puterii, că noi, oamenii, sintem trecători și că eternă este doar țara, vatra moșilor și strămoșilor noștri.

CONSTANTIN TICU DUMITRESCU Președintele AFDPR Convenția este singura forță capabilă să învingă regimul Iliescu

Alegerile locale au demonstrat că electoratul nostru nu este „captiv“, ci fidel, matur, pentru că, peste toate greșelile și păcatele noastre, ale celor de la eșaloanele superioare ale Convenției Democratice din România, ale Opoziției în general, acest electorat ne-a fost superior prin consecvența și fermitatea sa. Modelul moral al lui a fost și va rămâne pentru multă vreme Corneliu Coposu.

Noi vrem un președinte ca fiecare dintre noi, care să nu locuiască în fortărețe, care să-și asume răspunderea de a nu declara alarmă națională atunci când călătorește prin țară, care să nu ne coste de zeci de ori mai mult

EMIL CONSTANTINESCU

A venit momentul să

De ce se lansează programul campaniei electorale Emil Constantinescu acum, cu trei luni înaintea campaniei prezidențiale propriu-zise? Motivul acestei hotărâri este foarte simplu: respectul pentru cei care în toamnă vor fi chemați să aleagă. Ei trebuie să cunoască din timp cine sint cei care candidează pentru cea mai înaltă funcție din statul român și cu ce ofertă vine fiecare candidat în fața națiunii. Rezultatele alegerilor locale arată foarte clar că doar în zonele în care oamenii sint informați competiția electorală devine efectivă. Convenția Democratică și eu personal nu dorim să mai vorbim în toamnă despre handicapuri de informare puse în calea opoziției, nu dorim să ne oferim singuri scuze. Vrem să oferim electoratului toate posibilitățile prin care oferta noastră politică să fie cunoscută în amănunt!

Cu fiecare zi care trece ne dăm seama că România se află pe un drum greșit. Cu fiecare zi care trece România în care trăim se împărțea tot mai mult de imaginea României pe care ne-o dorim. România de azi a devenit țara unora, și nu țara tuturor.

Dupa șase ani de dezordine postcomunistă, de balansare ezitantă între Est și Vest, de discursuri despre forța legii pe fondul unui fenomen general și erodant de corupție, de social-democrație care nu ține cont de interesele celor care muncesc, produc și suferă în România, a venit momentul să ne luăm țara înapoi.

Programul pe care, începând de astăzi, îl supun atenției dumneavoastră, cuprinde zece seturi de principii și de soluții.

Prima este îndepărtarea de oameni. Președintele acestei țări trebuie să-și exercite atribuțiile ținând seama de ceea ce au nevoie cei care l-au ales și nu de interesele unor funcționari publici sau ale unor grupuri de interese. Altfel, vom trăi într-o țară prezidată încă patru ani nu de un om, ci de o limuzină neagră, nu de un program politic, ci de o campanie electorală perpetuă.

În al doilea rând, propun țării o președinție care să fie principalul garant al legalității și al ordinii. Acum, cînd România a început să importe droguri și să exporte prostiție și spărgători calificați, e nevoie mai mult ca oricînd de o legislație și o justiție capabile să facă față acestui asalt infracțional.

A treia problemă a devenit un substantiv dureros de comun pentru presă și pentru viața noastră de fiecare zi. E vorba despre corupție. Președintele României trebuie să se simtă responsabil pentru toate acțiunile întreprinse de cei cu care lucrează direct, pentru toate probele de corupție care se aduc împotriva celor pe care i-a numit în funcție. Președintele României nu-și poate permite să strîngă mina oricui, să colaboreze cu oricine.

Programul în baza căruia candidez la președinție oferă un loc aparte corectitudinii și dreptății. O lege specială să definească clar responsabilitatea ministerială și statutul funcționarului public. Mi se pare corect și drept ca președintele, parlamentarii și miniștrii să renunțe la cheltuieli exorbitante pentru limuzine, avioane speciale, bodyguardzi și escorte cu girofaruri.

Potrivit Constituției, președintele are un rol esențial în

EMIL CONSTANTINESCU

ne luăm țara înapoi

formarea guvernului și are pirghii importante pentru supravegherea modului în care funcționează o guvernare. Voi păstra un contact permanent cu Guvernul, fără a abuza, fără a știrbi în vreun fel autoritatea primului-ministru.

Cred cu tărie că președintele, comandant suprem al forțelor armate și președinte al Consiliului Național de Apărare a Țării, are obligația de a susține întărirea capacității de apărare a României. Aceasta presupune nu numai modernizarea tehnică a oștirii, dar și promovarea demnității și onoarei armatei în general și a fiecărui ofițer și subofițer în parte.

România are nevoie, astăzi mai mult ca oricând, de o reprezentare internațională perfect relaționată cu interesele ei naționale. Iar principalul ei interes este promovarea unei politici externe care să-i redea încrederea în propriile forțe și locul pe care îl merită în concertul din ce în ce mai zgomotos al națiunilor. A venit momentul să stingem tensiunile care blochează în prezent procesul de încheiere a tratatelor de bază, în mod particular cu Ungaria și Ucraina.

Vreme de cincizeci de ani, în această țară s-au investit bani în obiective ineficiente și poluante, s-a investit efort și creativitate pentru obținerea unor statistici pe cât de spectaculoase pe atât de false. Eu cred că a venit vremea să investim în poporul român. Cred că a venit vremea ca fiecare român să primească un preț bun pentru munca lui. Cred că a venit vremea pentru un președinte împotriva sărăciei. Multe din măsurile pe care Convenția Democratică și-a propus să le adopte urgent împotriva sărăciei se află în *Contractul cu România*. Iar președintele va fi un garant pentru îndeplinirea acestui contract pe care și-a pus semnătura și pentru

care răspunde personal.

Știu că România de astăzi are nevoie de noi raporturi între cei care conduc și societate. De sus în jos, e nevoie de programe și de politici flexibile, adaptate fiecărui cetățean. Nu ne mai putem permite să discutăm despre tineret în general, despre pensionari în general, despre chiriși sau militari în general. S-a spus, în glumă, că fiecare dintre români se dorește președinte, de unde numărul foarte mare de candidați. Eu cred însă că această țară are nevoie, de fapt, de un președinte pentru fiecare român.

Pe de altă parte, de jos în sus, România trebuie să devină o țară a solidarității umane, în care cetățenii organizați potrivit intereselor lor să poată lupta eficient pentru propriile drepturi. Această organizare a societății civile trebuie încurajată și stimulată de președinție. În ceea ce mă privește, fără să fiu președinte, acționez în această direcție de șase ani. O Românie pentru toți este o Românie a dialogului și cooperării între oameni. Guvernării României din ultimii șase ani nu au avut o asemenea voință pentru că au fost educați să gândească și să acționeze în cadrul unui statut omnipotent, dar, în același timp, din ce în ce mai neputincios în ceea ce privește problemele de zi cu zi ale oamenilor. A venit momentul să alegem alți oameni, să alegem o altă cale.

Acestea sînt principiile pe care vreau să-mi așez președinția, dacă poporul român va hotărî să merit să devin președinte. Îi chem pe toți cei care simt că aceste idei le sînt apropiate să mi se alătore, dincolo de orice fel de adversități mărunte, dincolo de ambiții, dincolo de oboseala a șase ani de lupte politice, dincolo de disparerea unui prezent cenușiu.

decît un Havel sau un Jelev...

Domnilor, Convenția Democratică din România, singura forță de opoziție capabilă să învingă regimul Iliescu, investeste astăzi în persoana d-lui profesor Emil Constantinescu răspunderea, încrederea și sprijinul său.

VICTOR CIORBEA

Primarul General al Bucureștiului
Responsabilitate politică

Președintele Emil Constantinescu este una dintre personalitățile politice care au impus în viața noastră politică seriozitatea, disciplina, profesionalismul, verticalitatea și moralitatea.

Ceea ce a adus nou în viața politică românească președintele Emil Constantinescu este consacarea ideii de responsabilitate politică drept lege fundamentală. Ce altceva este *Contractul cu România*, care stă la baza *Contractului cu bucureștenii* și a altor contracte cu cetățenii, decît consacrarea acestei idei?! Inclusiv asumarea obligației de a demisiona în cazul neîndeplinirii prevederilor contractuale. Victoria pe care am obținut-o în alegerile locale s-a datorat în mare măsură acestui nou tip de ofertă politică și

acestei investiții de talent și muncă organizatorică pe care a făcut-o președintele Emil Constantinescu în filialele teritoriale ale Convenției Democratice. Sint însă și mai convins că nu trebuie să ne oprim la jumătatea drumului, că trebuie să mergem pînă la capăt și să obținem victoria deplină în alegerile parlamentare și prezidențiale din toamnă. Fără această victorie, toți primarii și consilierii Convenției Democratice vom avea o misiune deosebit de dificilă, de aceea noi nici nu luăm în calcul decît o singură variantă, aceea a victoriei.

Profesorul Emil Constantinescu m-a făcut să mă simt mîndru că am fost

dascăl al Universității din București. Politicianul Emil Constantinescu este unul dintre cei care m-au făcut să nu mă simt singur ca lider sindical și să trec cu fruntea sus spre viața politică. Sint convins că alături de viitorul președinte al României – Emil Constantinescu – vor renaște speranțele acestui neam în acești ultimi ani ai mileniului II.

VALERIAN STAN

Vicepreședinte AC

Talent al negocierii și
abnegație de neegalat

Nu știu dacă d-l profesor Emil Constantinescu a ales intenționat sau nu această dată. Îmi amintesc însă (fiind unul din cei 56 de electori ai Colegiului CDR, condus de președintele Corneliu Coposu) de ziua de 27 iunie 1992, în care am luat parte la desemna-

rea sa pentru reprezentarea Convenției Democratice din România în cursa prezidențială.

De atunci au fost ani de muncă intensă și dezbateri îndrăjite – atît în interiorul Convenției, cît și cu adversarii ei. Pe profesorul Constantinescu l-au contestat atîția pentru prestația și scorul din alegerile trecute, însă nici unul din contestatari nu le-ar fi putut realiza. A fost contestat pentru felul cum a condus Convenția Democratică, iar unii chiar au părăsit-o, din motive diferite de cele pe care le declară astăzi. Dar nici unul din acei colegi de circumstanță n-ar fi putut realiza ceea ce domnia sa a făcut – cu acel talent al negocierii și cu o abnegație de neegalat: unitatea Convenției Democratice. Poate că n-ar trebui să vorbim atîta de denigratorii d-lui Constantinescu dacă rezultatele obținute de formațiile pe care ei le conduc n-ar fi pus în evidență, și cu ocazia acestei ultime alegeri, tocmai discrepanța dintre vorba și fapta lor. Înverșunarea cu care ei continuă să-l lovească – începînd cu intrigile țeșute în conferințele de presă și terminînd cu atacul de ieri din *Cotidianul* (publicație patronată, vai, de unul din colegii săi din Opoziție) – nu face decît să-i întărească poziția de îndreptățit participant la cursa pentru locul întîi în stat. Pentru că, dacă și în urmă cu patru ani, și acum, d-l Constantinescu este inițiatorul unui program coerent, pragmatic și realist, ceilalți nu i-au opus și nu-i opun decît propria vanitate.

TOM GALLAGHER

Scrisoare-replică

În numărul 15 (321) al revistei „22”, Aurelian Crăițu a publicat un articol-recenzie la cartea d-lui Tom Gallagher (profesor de științe politice la Universitatea Bradford), „România după Ceaușescu: politica intoleranței”. Publicăm în numărul de față răspunsul d-lui Tom Gallagher la această recenzie.

Cronica lui Aurelian Crăițu la cartea mea Romania After Ceaușescu: The Politics of Intolerance (România după Ceaușescu - politica intoleranței) a fost cuprinzătoare și în general obiectivă, dar nu a reușit să mă convingă că n-ar fi trebuit să pun accentul pe politica intoleranței etnice pentru a explica despărțirea în două de comunism a României de după 1989. Mai mult, susținând „naționalismul liberal” ca o opțiune de viitor, d-l Crăițu vine involuntar în sprijinul argumentului meu referitor la vitalitatea naționalismului în cultura politică românească.

Autorii Proclamației de la Timișoara, din martie '90, avertizaseră că naționalismul ar putea fi folosit de foștii comuniști, care abandonaseră ideologia marxist-leninistă, dar doreau încă monopolul puterii. Ei se temeau că naționalismul ar acționa ca un drog, întunecând spiritul critic al cetățenilor, făcându-i să accepte un număr limitat de schimbări, propus de „vechii noi” guvernanți.

Azi, o parte din opoziția română cochetează cu „naționalismul liberal”, fără a realiza riscurile pe care le implică această linie de acțiune. Naționalismul e un concept emoțional care oferă puține soluții pentru introducerea valorilor civice în politică și aplanarea conflictelor de interese, pentru asigurarea unei reprezentări echilibrate și pentru protejarea grupurilor vulnerabile. Apelurile la solidaritate națională sînt specifice anumitor împrejurări: calamități naturale ori nevoia de a învinge dificultăți interne sau externe. Dar naționalismul ca reacție permanentă la orice provocare

mai mare sau mai mică e un „cul de sac”. El permite politicienilor să evite să fie trași la răspundere pentru cazurile de incompetență crasă, corupție și chiar de comportament anormal, dîndu-le voie să afirme că acționează în sprijinul interesului național, valoarea cea mai importantă a statului. Calitatea guvernării și libertatea cetățenilor sînt afectate cînd naționalismul e folosit pentru a scuza greșelile politice și abuzul de putere.

Folosirea abilită a naționalismului a ajutat PDSR-ul să joace un rol important în politica românească, deși în timpul anilor săi de guvernare s-a înregistrat o scădere a salariilor și a siguranței muncii, a calității mediului și a standardelor de sănătate pentru o mare parte a populației. După cîte știu, în toată Europa nu mai există un alt partid de guvernămînt care să fie atît de puternic, în ciuda unor rezultate politice catastrofale. Încurajînd discredite partidele șoviniste, PDSR-ul se poate prezenta ca fiind expresia naționalismului moderat și respectabil. Poate că am greșit acordînd în carte prea multă importanță PUNR-ului și PRM-ului, dar, în timp ce lucram la ea, la conducerea televiziunii de stat se afla un ultranaționalist, un primar naționalist declarase Clujul un oraș-stat independent, un alt om politic naționalist forța o persoană rezonabilă ca generalul Spiroiu să părăsească guvernul, iar în ianuarie '95 era semnat un protocol între toți acești extremiști și administrația Văcăroiu.

Istoria va arăta, poate, că principalele contribuții ale PUNR-ului au fost: 1) să acorde liderilor politici maghiari din Transilvania mai mult sprijin internațional decît meritau; 2) să mențină unitatea partidului acestora; și 3) să confere Transilvaniei în general și Clujului în particular un stil politic care pune accentul pe diferențe dintre ei și restul țării.

Sînt aproape sigur că naționaliștii duri știau exact ce fac și că rezultatul acțiunilor lor avea să fie o Românie mai slabă și mai nedemnă de încredere pe

plan internațional. Naționaliștii sînt capabili să provoace presiuni și neliniști morbide doar în societățile slabe și măcinate de lipsuri. Fundamentații români nu au interesul să-și vadă țara scăpată de aceste necazuri și trăind vremuri mai bune.

Nu am afirmat niciodată că România ar fi cel mai naționalist stat european; ar fi fost o dovadă de orgăniță din partea unui observator britanic, deoarece politica țării mele s-a orientat din ce în ce mai mult înspre naționalism în ultimii 15 ani. Se pot duce cîteva paralele interesante între România și Marea Britanie în ceea ce privește modul în care guvernării lipsiți de scrupule se folosesc de naționalism. În anii '80, guvernul britanic era controlat de un lider revoluționar și lipsit de scrupule, pe nume Margaret Thatcher, care credea că economia de piață e o soluție infailibilă pentru toate problemele economice și sociale ale Angliei. Convingerile ei erau tot atît de dogmatice ca ale lui Ceaușescu, ce-și imagina că marxism-leninismul era singura cale prin care se putea crea o societate perfectă. Desigur, Marea Britanie a rămas o țară democratică, ceea ce a însemnat că fanteziile lui Margaret Thatcher nu se puteau realiza decît în parte. Asemenea lui Ceaușescu, atunci cînd propria ei revoluție culturală nu a reușit să creeze o nouă epocă, ea a dat vina pe adversarii din exterior, care ar fi încercat să saboteze strategia de renaștere națională. Ea a acuzat mai ales Uniunea Europeană, al cărei proiect de integrare se baza mai mult pe armonie socială decît pe lupta de clasă - în care credeau atît Margaret Thatcher, o burgheză militantă, cît și Ceaușescu, întruchiparea muncitorului român.

Azi, în vremea succesorilor lui Thatcher, ideologia naționalistă e mai puternică decît oricînd. Anglia lui John Major și Rusia lui Boris Elțin se opun unui sistem de securitate comun ce ia naștere în inima Europei. Ei cred că statele puternice pe plan militar, ca ale lor, ar trebui să acționeze în sprijinul propriilor interese, fără să se preocupe de securitatea generală a Europei. Recent, Marea Britanie a sprijinit intrarea Rusiei în Consiliul Europei. Violară drepturilor omului și a legilor naționale în războiul din

Cecenia nu au fost considerate obstacole. Acum, guvernul britanic încearcă să reducă puterile Tribunalului European pentru Drepturile Omului, deoarece multor cetățeni britanici, victime ale abuzurilor statului în epoca Thatcher, li s-a făcut aici dreptate. Malcolm Rifkind, ministru de Externe britanic, crede că Tribunalul nu are dreptul să se amestece în „practicile juridice tradiționale ale unei țări” și că ar trebui să acorde respectul cuvenit percepțiilor naționale și regionale. Marea Britanie a fost unul dintre arhitecții unui sistem judiciar menit să introducă drepturile omului în Europa postnazistă. Dacă propunerea lui Rifkind e acceptată, înseamnă că Tribunalul European nu va mai fi un refugiu pentru victimele abuzurilor din Europa postcomunistă.

Rusia poate afirma că tradiția națională îi permite să păstreze pedeapsa capitală și să mărească numărul execuțiilor. În același timp, guvernul de la București poate spune că România are dreptate nepermițînd relațiile sexuale voluntare între persoanele adulte de același sex, deoarece homosexualitatea ar fi oarecum „neromânească”.

Atît în Vest, cît și în Est, naționalismul amenință să transforme Europa într-una dintre cele mai violente zone ale globului. Îmbucurător e că, în Marea Britanie, Partidul Laburist - de opoziție - va înlocui la guvernare pe conservatori în următoarele 12 luni. Tony Blair sprijină integrarea europeană și o politică externă și de apărare comună pentru toate statele Uniunii. Naționalismul liberal nu-l impresionează.

Sînt sigur că viitorul României va fi mai luminos dacă partizanii reformei vor rezista tentațiilor naționalismului.

Aurelian Crăițu crede că figuri politice ilustre ca Herder, Mazzini și Masaryk conferă respectabilitate „naționalismului liberal”. Însă în țările lor de origine - Germania, Italia și Boemia - naționalismul n-a produs decît ură și suferință. Astăzi, în Germania posthitleristă și în Italia post-mussoliniană puțini intelectuali sau oameni politici responsabili sînt adepți ai naționalismului. Există oare vreun motiv pentru care România postceaușistă s-ar comporta astfel?

FUNDAȚIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

lansează o competiție națională pentru finanțarea de proiecte care sprijină și promovează integrarea europeană și euro-atlantică a României.

Sînt eligibile proiecte individuale sau organizaționale care propun acțiuni de informare, educare, pregătire de specialitate etc., adresate publicului larg, sferei academice, mediilor de informare sau oricăror alte categorii sociale relevante în acest context.

Proiectele trebuie să permită înțelegerea a ceea ce reprezintă instituțiile europene și euro-atlantice, care sînt pașii pe care trebuie să îi parcurgă România, care sînt consecințele previzibile ale integrării.

Informații suplimentare și formulare de cerere pot fi obținute de la:

Andrei Stoiciu

SFOS București

C.P. 22-196

Calea Victoriei 155, Bloc D1, Et. 3,

Sector 1, 71102 București

Tel.: (40-1)-659.74.27

(40-1)-659.12.31

(40-1)-659.07.20

Fax: (40-1)-312.70.53

(40-1)-312.02.84

e-mail: programs@buc.soros.ro

sau de la filialele Fundației

Cluj

C.P. 73 1-73, 1-1084

Str. Ţebei 21

3400 Cluj

Tel.: (40-64)-420470

(40-64)-420469

Fax: (40-64)-420480

Timișoara

Str. Semenic 10

1900 Timișoara

Tel. & Fax: (40-56)-192493

Iași

C.P. 2-549

Str. Moara de Foc 35, Et. 7

6600 Iași

Tel.: (40-32)-252920

(40-32)-252922

Fax: (40-32)-252926

e-mail: iasiall@iasii.soros.ro

Termen limită pentru depunerea cererilor: **20 august 1996.**

AURELIAN CRĂIUȚU

Cîteva precizări

Am citit cu mult interes scrisoarea-replică în care Tom Gallagher, autor al unei recente cărți despre România, *Romania After Ceaușescu: The Politics of Intolerance* (România după Ceaușescu – politica intoleranței), se referă la recenzia pe care am dedicat-o acestui volum în nr. 15/1996 al revistei „22”. Tonul foarte decent cu care autorul englez discută câteva dintre tezele mele mă onorează și mă face să sper că va constitui de acum înainte, prin urbanitatea sa, un punct de reper în polemicile și dezbaterile publicate în presa românească.

Profesorul englez îmi atribuie însă din greșeală câteva idei pe care nu le-am susținut în recenzia mea. Astfel, el este de părere că eu susțin „naționalismul liberal” (sintagmă pe care am preluat-o de la Yael Tamir, autoarea unei cărți cu același nume) ca opțiune de viitor în spațiul politic românesc. Nu e locul aici pentru a intra într-o discuție detaliată pe seama acestui subiect; mă mulțumesc să subliniez faptul că, invocând naționalismul liberal, am dorit să sugerez complexitatea teoretică a naționalismului, așa cum se profilează ea în cele mai recente dezvoltări ale teoriei politice (care nu sînt prezentate adecvat în cartea profesorului englez). Invocînd apoi numele ilustre ale lui Herder sau Mazzini, nu am dorit să legitimez cu orice preț naționalismul liberal, cum afirmă Tom Gallagher, ci am urmărit să pun în evidență faptul că nu toți gînditorii care au susținut naționalismul în secolul al XIX-lea au fost figuri secundare. E greu de afirmat că Herder a fost

un liberal, dar cînd citești critica pe care el i-o aduce lui Kant (care gîndea că omul e un animal care are nevoie de un stăpîn) rămîi uimit de fervoarea cu care Herder apără demnitatea și unicitatea individului. Asupra naționalismului și patriotismului m-am referit, de altfel, într-un text mai vechi, publicat în nr. 2/1996 al revistei „22”, în care comentam ultima carte a profesorului italian Maurizio Viroli, *For Love of Country* (Oxford, 1995). În acel articol susțineam indirect un „patriotism al libertății” pe linia republicanismului clasic, fapt care l-a determinat pe un tînăr cititor al revistei „22” să creadă că mă înscriu într-o campanie de denigrare a naționalismului. Desigur, împreună cu Tom Gallagher, și eu am deplîns prezența unor naționaliști agresivi în coaliția guvernamentală de la București.

Într-un plan mai larg, întrebarea cea mai interesantă pe care o ridică studiul lui Tom Gallagher este următoarea: care e cel mai potrivit demers pentru a studia o societate aflată în plină schimbare, cum e cea românească de astăzi? Profesorul englez pune accentul exclusiv pe politica intoleranței etnice (în Transilvania), sperînd că în felul acesta poate surprinde liniile de forță ale societății românești.

Asupra acestui punct mă aflu în funciar dezacord cu dr. Gallagher, pentru că, așa după cum am arătat și în recenzia mea, un astfel de demers devine de la un anumit punct inefficient, tot astfel cum a căuta condiții absolute și inflexibile ale democrației este o strategie periculoasă. Realitatea pare a fi mult

mai complexă. Studiul lui Tom Gallagher (alături de alte câteva cărți și articole scrise recent despre România) dă impresia cititorului că societatea românească de astăzi continuă să aibă o structură de monolit. Eu cred, dimpotrivă, că ea a început să se diversifice (chiar dacă adesea haotic sau necristalizată), că pluralismul (fie el și polarizat încă) devine o realitate (chiar dacă mult mai încet decît am dori noi) și că ceea ce în literatura de specialitate se numește political learning începe să se simtă oarecum și în România (deși mult mai încet decît am dori noi). Cînd afirm toate acestea, nu doresc să schițez un tablou în culori roze, care ar fi, desigur, înșelătoare. Vreau doar să sugerez că societatea nu mai poate fi redusă la un singur element, de exemplu la dinamica relațiilor interetnice, așa cum face profesorul englez. Mai mult decît atît, eu susțin că încercarea de a face previziuni ale evoluției societății românești pornind doar de la analiza relațiilor dintre majoritatea română și minoritatea maghiară este un demers discutabil. Schimbînd ceea ce e de schimbat, argumentul meu mă trimite cu gîndul la tezele pe care „doctrinariii” francezi grupați în jurul lui Guizot și Royer-Collard le susțineau în anii 1820-1830 împotriva ultraconservatorilor monarhiști care mai gîndeau că o restaurație absolută ar fi posibilă. Meritul „doctrinarilor” a fost tocmai acela de a sublinia faptul că societatea devenise deja în acea epocă prea complexă pentru a mai putea fi condusă cu mecanismele și principiile vechiului regim. Mi-e greu să spun cum va evolua România în viitor. Cred însă că nu o putem înțelege pe deplin dacă ne vom mulțumi să studiem doar una dintre multiplele ei fațete, făcînd în același timp previziuni inflexibile. Pe mine continuă să mă îngrijoreze toate formele colectivismului, iar naționalismul nu e decît unul din modurile sale de exprimare.

DANIEL VIGHI

Învățaturile unui padanez din Europa

Ne-a fost dat să ascultăm nu de mult știrea că în Italia, prin Parlament, se refuză înscrierea grupului parlamentar al lui Bossi sub o denumire fatigă secesionistă. Nu știu dacă o asemenea naivă interdicție va putea opri mișcarea spre independență a Nordului Italiei. Ceea ce surprinde aici un observator cit de cit atent al vieții politice europene e faptul că, dincolo de ideologiile actuale referitoare la Europa comunitară, mentalitatea largă a popoarelor și regiunilor bătrînilui continent nu a asimilat decît în mică măsură ideea unității – mai precis, elita politică, intelectuală, tehnocrația și marea finanță. Mulți oameni de rînd par mai degrabă euro-sceptici, dacă nu indiferenți la Marea Idee. Cum poți percepe altfel revenirea la politici din secolul trecut de constituire a unor identități statale în dauna celei paneuropene? Ce pot aduce acestea din urmă? În primul rînd simboluri, adică identități simbolice: steaguri, steme, borne la frontieră, dar și cozi cu autoturisme și TIR-uri, ca la frontiera dintre Cehia și Slovacia. Înainte de orice însă, fiecare stat nou pretinde multă birocrație; adică birouri, anticamere, ghișee, uniforme, frunți încrunțate, vameși care înnegresc pașapoartele cu noile simboluri ce atestă noua identitate, taxe vamale, mai apoi negocieri, cit mai multe negocieri între cit mai mulți politicieni, diplomați, guvernanți, care, în cazul Nordului Italiei, nu se vor mai numi italieni, ci altfel, adică padanezi. Toată povestea asta

mi se pare frivolă, desuetă, ridicolă. Îi găsesc îndreptățire în lumea ex-sovietică, acolo identitatea națională este o problemă de supraviețuire dramatică, tragică uneori. Dar în lumea vest-europeană toate acestea sînt mofturi ale unei lumi care s-a săturat de prea mult bine. Aș întreba și eu ca Ilie Moromete: oare n-au avut tot dreptul padanezii să-i facă cu ou și cu oțet pe amărîții ăia de sudiești, oare n-au avut ei dreptul, tot dreptul, să ceară cit mai multă autonomie locală, în așa fel încît să le revină, pe sînta dreptate, cit mai mult din impozitele pe PIB-ul padanez? Mai mult, oare nu se regăsesc ei în strategia de dezvoltare a regiunilor Europei? Iată că nu le ajung toate astea, și atîtea altele, în fond nimic nu pare mai important în strategia politicii comunitare decît dezvoltarea regiunilor Europei. Adeptii lui Bossi vor cu orice preț să pună borna, să ridice steagul și să ne înnegrească cu o altă ștampilă pașapoartele. E de remarcat că, pînă una alta, mai ales nouă, celor din Est, ne va fi dat să simțim noile „realități”, că ei, comunitarii, vor cădea în cele din urmă la pace. Mă tem că față de noi se va manifesta bătos noua identitate, pentru că, după cum zice țărănul nostru, va fi, sîta nouă. La gîndul ăsta ne apucă așa ca un soi de zîmbet amar și (cam) umil; ne și vedem stînd în fața altei autorități statale, care, ca peste tot în lume, va fi autoritară cu săracii și cu pîrlîții, că bogații sînt de dorit peste tot, indiferent de borne, ștampile și steaguri. La fel și diplomații sau

politicienii, înșii cu însărcinări speciale și cu burse pe măsură. În schimb, noi, aștia alății, persoane fără importanță, de a căror existență nu atîrnă destinul Europei sau al țării, noi, ăștia, vom avea – nu-i așa? – de-a face cu ștampila. Noi, în calitatea noastră de, vorba bănățeanului, „nimea-n drum”, contăm decisiv doar atunci cînd jucăm rolul necesarului suport joric din discursurile parlamentare din Strasbourg. În ce ne privește, o pot lăsa mai moale – mai vechile și mai noile autorități occidentale – cu drepturile omului și cu libera circulație. În fapt, care altul decît propriul nostru anonim este vinovat de toate hoțiile, de toate fărădelegile, de toate mizeriile aceluia dintre noi care le și împlinește? Cum anume să dedești că ești altfel cînd ai ștampila – alta de data asta – pusă pe ambigua ta prezenta acolo în fața ghișeului? Mai

anul trecut, în vară, pe la frontierele astea întortocheate dintre Ungaria și Italia, pe la una din ele, cea croată, ne-a aruncat-o verde în față o doamnă în costum de vameș că nu ne dă voie să intrăm în țară: trebuia să o apucăm prin Slovenia. Și cum stăteam acolo mototoliți, ne-a și aruncat peste umăr, cu un dispreț pe care-l încălzesc și acum la suflet; ne-a spus „comuniști de-ai lui Iliescu”, într-o nemțească amestecată, al cărei sens l-am refăcut cu o anume întîrziere.

Europa Occidentală nu este un paradis pentru românul de rînd, acela din fața ghișeului. Singurul paradis pe care, eu cel puțin, îl recunosc lumii occidentale este faptul că pot să-i spun că nu este așa ceva. În fond, poate fi și asta o declarație de atașament cel puțin la fel de mare ca și retorica amoroasă a atîtor politicieni plătîți de la buget ca s-o iubească.

INSTITUTUL EUROPEAN

În colecția INOROG

ALEX. ȘTEFĂNESCU
Gheața din calorifere și gheața din whisky

Cu 44 de desene de LINU

Cele mai multe dintre textele incluse în acest volum au apărut inițial, în perioada 1990-1995, în revistele *Zig-Zag*, *România literară* și *Dilema*. Altele sînt inedite, dar datează din aceeași perioadă. Și unele și altele pot fi considerate documentul unor stări de spirit, probabil irepetabile.

256 pag.; 7 956 lei

În aceeași colecție a mai apărut:

• Petru Aruștei: *Moarte și Renaștere. Supraviețuire*

Comenzi și informații la sediul Editurii, în Iași:
Str. Cronicar Mustea nr. 17 • C.P.: 161 • cod 6600
Tel. 032-127311 • Tel.-fax: 032-230197

1996

3 iulie - 9 iulie

Anul VII

Nr. 27

11

DANIEL FRIED, asistent special al președintelui Statelor Unite, director pentru Europa Centrală și de Est în Consiliul Național de Securitate

Clauza este pentru România, nu pentru

– Interviu realizat de Gabriela Adameșteanu și Valentin Feyns –

Congresul Statelor Unite dezbate în prezent acordarea permanentă a clauzei națiunii celei mai favorizate pentru România. Puteți să ne prezentați poziția Administrației Clinton pe tema aceasta?

Este o inițiativă bipartizană, pe care noi o sprijinim. Considerăm că este timpul să se acorde României un statut comercial normal, statutul pe care l-am acordat altor țări din întreaga lume. Ne aflăm în fața unui ultim demers, în urma unei serii de măsuri preliminare, prin care s-a acordat României prelungirea clauzei, adică „statutul de compatibilitate deplină”, cum se numește, ceea ce înseamnă că România garantează libertatea de emigrare. Mai este de trecut o ultimă treaptă și noi sintem pentru acordarea permanentă a clauzei.

Cei care se opun votării clauzei pentru România invocă două tipuri de probleme: prima – felul în care sint tratate minoritățile, cu obiectii privind mai ales minoritatea maghiară. Este, după părerea dv., situația minorităților din România în măsură să împiedice acordarea permanentă a clauzei națiunii celei mai favorizate?

În primul rând, amendamentul Jackson-Vanik se referă la libertatea emigrării, nu la democrație, nici la drepturile omului, dreptul minorităților și altele. Există o tradiție de asociere neformală a amendamentului Jackson-Vanik cu alte chestiuni, dar, la nivel juridic, este important să ne amintim că se referă numai la libertatea de emigrare. Am putea discuta îndelung despre istoria foarte complicată a comunității de etnie maghiară și relația acesteia cu guvernul României, despre politica României privitoare la toate minoritățile. Nu este deloc o temă simplă. În general, noi, americanii, credem cu tărie că diversitatea etnică e o sursă de putere, și nu de slăbiciune. Tot secolul acesta ne-a arătat ce cumplită distrucție poate să provoace naționalismul intolerant în țări democratice. Comunitatea etnică maghiară este, ca fapt istoric, o comunitate nativă în România. Maghiarii au trăit în anumite zone ale României de secole și cred că este în interesul viitorului României, ca membră democratică și prosperă a familiei democrațiilor occidentale, ca această comunitate să aibă un sentiment de încredere și să se simtă acasă în România. Am convingerea că în toată România există voci ale înțelegerii și toleranței, pentru viitorul țării. Cred că viitorul României și viitorul tuturor comunităților din România rezidă în toleranță, integrare în comunitatea occidentală și respect pentru diversitate.

Ați observat un progres al României în această privință?

În comparație cu ce era România acum 10 ani, se observă o evoluție generală uimitoare. Am remarcat progre-

se constante imediat după decembrie 1989. Noi salutăm progresele României și sperăm ca acestea să continue.

A doua problemă legată de acordarea clauzei se referă la faptul că 1996 este și în România un an electoral. Dacă România primește clauza permanentă, aceasta ar fi, sau ar putea deveni, un „capital electoral” substanțial pentru administrația actuală. A intenționat Administrația Clinton să „răsplătească” pe președintele Iliescu și administrația română curentă? Și, dacă acesta e cazul, pentru ce?

Sint în dezacord cu premisa întrebării dv. Nu este vorba în nici un fel de răsplată pentru un partid politic sau altul. Am luat act că majoritatea covârșitoare a parlamentarilor români, inclusiv din partea Opoziției, susțin clauza pentru România. Aceasta deci nu este o problemă partizană. În ceea ce privește România, Statele Unite nu procedează, prin aceasta, în mod partizan. Nu e treaba noastră pentru ce partid politic vor opta, liber, în viitoarele alegeri. Noi nu favorizăm anumite partide. Sintem doar pentru reforme democratice și economie de piață și vom susține un guvern ales democratic care urmează o asemenea politică, adică reforme în acest sens și propulsează România spre un viitor mai bun. Clauza pentru România și poziția noastră legată de acordarea clauzei sint menite să susțină reformele în România. Clauza nu e nici „pro”, nici „contra” în raport cu partidele.

Deci, corect este să considerăm că nici președintele Iliescu, nici actualul guvern al României nu primesc clauza națiunii celei mai favorizate, ci țara însăși.

Întocmai. Și cred că faptul acesta e la fel de limpede pentru guvernul României.

Locul României în lume depinde de eforturile ei

1996 este an electoral și în Statele Unite. Vă rugăm să aveți amabilitatea de a descrie pentru cititorii noștri principalele diferențe dintre pozițiile și platformele electorale ale Partidului Democrat și Partidului Republican, mai ales cu privire la politica externă față de Rusia, Europa Centrală și de Est, față de România.

Aceasta e o poveste foarte lungă. Voi încerca s-o simplific. Politica noastră privitoare la Europa Centrală și integrarea noilor democrații ale Europei Centrale în Vest trebuie să fie – și sint fericit să spun că este – bipartizană. Eu caut susținători ai angajării Statelor Unite în evoluția acestui proces în rîndurile ambelor partide, ca aliați și prieteni. Președintele Bush a salutat revoluțiile anului 1989. Președintele Clinton a mers pe calea construirii unei comunități transatlantice nedivizate, în care noile democrații să-și poată găsi locul pe

deplin. Cred că politica aceasta se bucură de susținere în ambele partide și se bazează pe ceea ce cred că America trebuie să joace un rol în lume. Am credința că acest punct de vedere va predomina.

Deci, oricare ar fi rezultatele alegerilor americane din noiembrie, România nu trebuie să se aștepte la mari schimbări de politică a Statelor Unite în regiune?

Consider că soarta României este – și ar trebui să fie – în mâinile poporului român. Locul României în lume și locul ei ca membru demn al familiei democrațiilor occidentale va depinde chiar de eforturile României de a-și adînci democrația, de a-și continua reformele economice în sensul unei economii de piață și de a realiza valorile comune ale lumii democrației transatlantice, la care țara dorește să adere. Statele Unite vor acorda sprijinul. Avem responsabilitatea de a înlătura piedicile, de a face tot ce ne stă în putință, de a fi alături de România. Dar soarta României trebuie să fie în mâinile propriului ei popor. După război, după războiul rece, dominație și dictatură, a venit timpul ca poporul român să-și realizeze potențialul. Vor avea sprijinul nostru – așa trebuie să fie. Soarta României trebuie să fie în mâinile poporului său, cu ajutorul și prietenia noastră.

Noi nu vom îngădui în Europa noi linii de demarcație care să excludă România

Citind ziarele, nu reiese că România ar avea șansa de a fi inclusă pe lista țărilor invitate să devină membre NATO în decembrie. E o problemă de criterii pe care România nu le-a îndeplinit? Este rezultatul tendințelor interne ale societății românești, al politicii externe, sau e pur și simplu o chestiune geografică?

Extinderea NATO constituie un proces deschis. Nu se pune problema unui singur demers. Este vorba de un proces care se va desfășura în timp. Așa cum spunea președintele Clinton președinților din Țările Baltice, chiar săptămîna aceasta, „cei dinți nu vor fi și cei din urmă”. Într-un discurs ținut la Praga – unde, de altfel, era prezent și excelentul ministru de Externe al României, Teodor Meleșcanu, care se bucură de foarte mult respect –, secretarul de stat Warren Christopher a afirmat că extinderea NATO trebuie să înceapă undeva. Trebuie să înceapă cu cei mai puternici candidați, dar nu se va sfîrși cu ei. România este un membru activ și apreciat al Parteneriatului pentru Pace. România face progrese în privința tuturor criteriilor pentru membrii NATO, fapt pe care secretarul Apărării Statelor Unite, William Perry, l-a exprimat cu ocazia mai multor călătorii în zonă – criterii pe care le cunoașteți, cred. Oricum, pe scurt, criteriile privesc democrația,

economia de piață, relațiile de bună vecinătate, controlul civil al armatei, un nivel de interoperabilitate cu NATO. România face progrese în toate aceste domenii. Noi dorim să sprijinim evoluția continuă a României. România trebuie să știe că are un viitor în Occident. România trebuie să știe că noi nu vom îngădui în Europa noi linii de demarcație care să excludă România.

Pentru țările care vor fi lăsate în afara în prima fază de integrare în NATO, principala îngrijorare este securitatea națională – inclusiv pericolul „finlandizării” – și stabilitatea regională. Care este poziția Statelor Unite în aceasta privință, date fiind afirmațiile multor lideri ruși despre restaurarea Uniunii Sovietice și a sferei sale de influență? Europa a trăit în echilibru timp de 50 de ani. Un echilibru al terorii, totuși echilibru, între NATO și Pactul de la Varșovia. Pactul de la Varșovia a dispărut, iar în loc de Cortina de Fier avem un fel de membrană cu permeabilitate selectivă. Într-o parte e un sistem cu stabilitate verificată, în cealaltă o zonă de vacuum. Dar, așa cum se întîmplă în realitatea fizică, realitatea politică nu acceptă vacuumul, ceea ce, probabil, generează îngrijorări legate și de România.

Avem amîndoi aceeași opinie că ar fi o enormă risipă și o tragedie să îngăduim, la sfîrșitul războiului rece, ca fosta diviziune a Europei să fie înlocuită de o diviziune a indiferenței. Ar fi o tragedie să îngăduim ca țările care au răsturnat comunismul și acum luptă să aducă transformări democratice și să creeze o economie de piață să cadă într-o zonă gri, fără speranță de a se integra în Vest. Președintele Clinton a afirmat că obiectivul american cheie în lumea de după războiul rece este construirea unei Europe unite și a unei comunități transatlantice democratice tot mai ample, fără linii despărțitoare, fără excluderea unor țări pe baza unor diviziuni istorice arbitrare, părtinitoare și irelevante. Noi nu credem că unei țări cum este România, care a suferit războiul și dictatura, poate să i se refuze șansa de a face parte din comunitatea democratică a Vestului. Și vom avea grijă ca această comunitate să rămînă deschisă – deschisă în general și deschisă României în particular.

Fără implicarea activă a Vestului și a Statelor Unite, promisiunea lui 1989 va fi zădărnicită

Pentru aceasta, aveți în minte măsuri speciale, este o chestiune de rezolvat în viitor sau urmează ca echilibrul să se stabilizească de la sine? Dacă ne gîndim la ceea ce s-a întîmplat cu Bosnia, printre altele, o țară lăsată să-și găsească un echilibru fără participare din afară, so-

președintele Iliescu

luta pare primejdioasă.

De mai mulți ani, Statele Unite conduc procesul de integrare. Întrebarea dv. sugerează că nu ne implicăm, dar vreau să vă spun că noi sintem angajați – și încă foarte activ. Parteneriatul pentru Pace nu este un show sau un slogan. Este un mecanism activ de participare, printre alții, a militarilor români pentru a îngădui forțelor armate române să colaboreze cu NATO, să dobândească experiență de la NATO. Datorită activității și inițiativei României în Parteneriatul pentru Pace, iată că România joacă un rol activ în IFOR, rol pe care îl apreciem în mod deosebit și care întărește poziția României în Europa și va contribui la integrarea României. Dar sint de acord cu premișa întrebării dv. că, fără implicarea activă a Vestului și a Statelor Unite, promisiunea lui 1989 va fi zădărnicită. Aceasta e adevărul. De aceea, Statele Unite vor fi active. După primul război mondial am făcut greșala teribilă de a întoarce spatele Europei care se nășteea atunci, cu noi state democratice pline de speranță. După al doilea război mondial am renunțat la izolaționism și am ajutat la reconstrucția Europei de Vest. A fost un succes extraordinar. Însă Europa Centrală și de Est au fost rupte, nejustificat, din textura civilizației occidentale. Acum, datorită transformărilor din Europa Centrală și de Est, avem posibilitatea să desăvârșim eliberarea Europei – și vom reuși.

Făcînd o analogie, să înțeleg că România are în Vest și în Statele Unite o „linie de credit”, ca într-o bancă – o linie de credit politic, prin care va fi sprijinită social și politic, dacă societatea românească va continua să evolueze în direcția pe care s-a angajat?

Să acceptăm analogia dv. „Linia de credit” a României, „contul” României, va crește pe măsură ce reformele democratice și pentru o economie de piață se vor aprofunda. Cu cît mai multe reforme, cu atît mai mult credit. Cred că în România sint unii, pe poziții extreme, care gîndesc că este imposibil ca societatea românească să devină occidentală, democratică, prosperă. Și argumentează că România nici nu mai trebuie să încerce. Cred că acești oameni sint îngrozitor de miopi și că nu au absolut deloc dreptate. Acum zece ani, nimeni nu credea că România va fi liberă. Nimeni nu credea că Zidul

Berlinului are să cadă. Acum, acestea sint realități. România face mari pași înainte. Noi dorim ca România să continue procesul pe care l-a pornit. Cu cît va face mai mult ea însăși, cu atît mai mult sprijin va genera. În esență, soarta țării va depinde chiar de români. Și noi le vom acorda sprijinul nostru pe tot parcursul.

O economie solidă este, în general, condiția și garanția cea mai bună pentru o democrație stabilă. Ce fac Administrația Clinton, Statele Unite pentru a ajuta România să dezvolte o economie solidă, bazată pe principiile economiei de piață?

Avem o serie de programe, de la Fondul de Întreprindere Româno-American la Proiectul Piețelor de Capital, și variate forme de asistență tehnică menite să sprijine România în constituirea elementelor fundamentale pentru un sistem de economie de piață. Trebuie să spun că ambasadorul nostru în România, Alfred Moses, este unul dintre cei mai pricepuți și capabili ambasadori pe care-i avem în Europa. Este un jurist cu experiență. Știe foarte bine ce tip de mecanisme sint necesare pentru a pune o economie pe picioare, devenind funcțională în lumea modernă. Avem un număr de programe de care sint foarte mîndru. Lucrăm cu Banca Mondială și cu Fondul Monetar Internațional pentru a le sprijini eforturile, iar sub conducerea ambasadorului Moses inițiem programe care ajută și economia României, și pe români.

Cum ați defini transformările hărții politice a lumii din anii 1990-1991 incoace? Iși recîstigă oare politica de forță local, dacă ne gîndim la Taiwan, Cecenia ș.a.?

Am trăit noi vreedată în absența completă a politicii de forță? A existat vreedată pe lume o eră a păcii și armonicii universale? Întrebarea e retorică. Nu am nici o nostalgie față de războiul rece, fondat pe o stabilitate care venea din privarea de libertate a milioane și milioane de oameni. Nu regret acea stabilitate a terorii. Epoca prezentă are mult mai multă speranță, față de sterilitatea războiului rece. Există mai multe curente în lume. Unele pline de nădejde, altele cumplite. Terorismul, ura, naționalismul, intoleranța, fantezmele fascismului nu ne-au părăsit, dar avem cu noi democrația, umanitatea, decența, valorile toleranței, valorile deschiderii. Cred că aceste valori vor prima. Oamenii nu sint ingeri. Avem de-a face cu imperfecțiuni și cu acestea tre-

buie să trăim și să ne construim propriile structuri cît putem de bine și de repede, pentru a realiza potențialul timpului în care trăim.

Soarta României nu mai trebuie să depindă de politica internă a Rusiei

Înainte ca acest interviu să se tipărească, rușii vor fi votat în cea de-a doua rundă a alegerilor prezidențiale. Aveți amabilitatea de a comenta cele două opțiuni cu care se vor confrunta lumea, România însăși, prin cei doi candidați?

Nu voi risca să fac preziceri și nici nu doresc să intru în discuții privitoare la o a treia țară. Electoratul rus este pus în fața unor alegeri mai complicate decît în Europa Centrală. Sper că rușii vor alege pentru un viitor de speranță. Rămîne să vedem. Dar pentru România trebuie precizat că soarta țării nu mai trebuie să depindă de politica internă a Rusiei. Tot sensul lui 1989 și al căderii fostului imperiu sovietic a fost acela ca soarta popoarelor central-europene să nu mai depindă decît de ele însele. Responsabilitatea noastră este să asigurăm României calea deschisă către Vest. Responsabilitatea României este să păsească pe această cale. Havel a făcut afirmația că viitorul Europei Centrale nu trebuie să mai fie ostacul politicii rusești. Europa Centrală, succesul Europei Centrale în unirea sa cu Occidentul, este un obiectiv demn și important în sine. Și este un obiectiv pe care înțelegem să-l urmărim și să-l realizăm.

Deci, soarta României n-ar trebui să depindă de rezultatele alegerilor din Rusia. Putem adăuga și aceasta la „bancă”, în „linia de credit” pe care România speră să o aibă cu Occidentul și cu Statele Unite?

Viitorul României depinde de români. Nici de ruși, nici de germani, nici de marțieni. Depinde de români. De priceperea lor în aprofundarea democrației, a progresului economiei de piață și a transformărilor economice, de aderența la valorile toleranței și ale deschiderii. Și am credința că România va reuși.

În numele cititorilor revistei „24”, vă mulțumesc foarte mult pentru timpul acordat și pentru amabilitatea dv.

Washington, 28 iunie 1996

Traducere de IOANA IERONIM

Prima Doamnă a Statelor Unite ale Americii, Hillary Rodham Clinton, vizitează România

Prima Doamnă, Hillary Rodham Clinton, a început turneul în Europa Centrală și de Est, care urmează să se desfășoare în perioada 1-11 iulie 1996. Vizita vrea să sublinieze sprijinul acordat de Statele Unite tinerelor democrații din regiune.

Doamna Clinton dorește să evidențieze, pentru comunitatea internațională, progresul substanțial făcut pe plan politic, economic și social de către

Doamna Clinton în Piața Revoluției – 1 iulie, București
„Vreau să exprim sprijinul Statelor Unite și admirația pentru eforturile dumneavoastră. Noi credem în viitorul României. Dorim să fim parteneri și prieteni”.

popoarele Europei Centrale și de Est și, în același timp, să atragă atenția asupra problemelor cu care ele continuă să se confrunte: participarea politică; toleranța și respectarea drepturilor omului; investiția în familie; dezvoltarea economiei de piață și a oportunităților economice pentru cetățeni.

După ce l-a însoțit pe președintele Clinton la Conferința G-7 de la Lyon (Franța), Prima Doamnă a început vizita în România ieri, 1 iulie, după care urmează Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, Estonia și Finlanda.

Doamna Clinton va aduce mesajul președintelui Clinton către această parte a continentului european în discursul pe care urmează să-l țină pe 4 iulie, Ziua Națională a Statelor Unite, la sediul din Praga al postului de radio Europa Liberă.

Prezența în România a Primei Doamne a debutat în Piața Revoluției din București, unde a fost întâmpinată cu multă căldură de cetățenii Bucureștilui și, încadrat de ambasadorul Statelor Unite la București, d-l Alfred Moses, și de primarul general al Capitalei, d-l Victor Ciorbea, a rostit o scurtă alocuțiune. Programul, conceput cu precădere în sensul preocupărilor sociale, umanitare și educative ale doamnei Hillary Rodham Clinton, a cuprins apoi vizite la Spitalul Colentina – pavilionul pentru copiii bolnavi de SIDA –, la Școala generală nr. 57 din București, o întâlnire cu absolvenți ale cursurilor de surori medicale (la Teatrul Odeon), o întâlnire cu președintele Ion Iliescu și o recepție la Palatul Cotroceni. Pentru prima parte a zilei de 2 iulie, programul doamnei Hillary Rodham Clinton a cuprins o vizită la Muzeul Satului și o întâlnire cu reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale la Palatul Elisabeta. (I.I.)

Cultura română în universitățile lumii II

Virgil Nemoianu în prezidiul Colocviului de la Sibiu
(19 iulie 1996)

(Urmare din numărul trecut)

Cultură română – cultură europeană

Una din piedicile prese culturii române în tendința ei firească de apropiere de valorile culturale europene au însemnat-o, indiscutabil, cei peste 50 de ani de comunism. În această perioadă, tot ce s-a scris în Occident despre România este „totalmente lipsit de valoare, intrucât aceste studii nu abordau decât probleme de ideologie” (Stephen Fischer-Galați, University of Colorado). Pare firesc astfel ca ideile Apusului despre România să fie foarte vagi. Acestei situații circumstanțiale i s-a adăugat sentimentul mai general, nutrit de Occident, potrivit căruia cultura română este o cultură periferică, iar limba română un fel de a cincea roată la căruță, o limbă marginală, poate puțin exotica, dar care nu merită, oricum, pusă alături de celelalte limbi romane. Pe de altă parte, tradiția folclorică cu care România se mândrește atât are în Occident un statut incert, „fiind resimțită ca net inferioară oricărei alte forme de cultură” (Michael Impey, University of Kentucky). Totuși, marginalitatea culturii române este o problemă falsă

(„în anii de libertate, cultura română a obținut performanțe uimitoare” – Michael Impey), datorată aceleiași necunoașteri a limbii române, ceea ce determină într-un plan mai larg o la fel de superficială receptare a acestei culturi. Este, așadar, o datorie pentru cercetătorii care se ocupă de studiul culturii române de a impulsiunea înființarea în cât mai multe centre universitare din lume a catedrelor în care să se studieze limba și cultura română. Existența a cât mai mulți cunosători ai acestei limbi peste hotare ar impulsiunea și ar potența volumul traducerilor operelor valoroase în străinătate. Lipsa acestora accentuează „dubla defazare a culturii române față de alte culturi” (Doina Derer, Universitatea București). Este vorba despre o defazare de producere și una de receptare. Mulți autori români nu pot fi apreciați la justa lor valoare, neputând fi asimilați (din cauza traducerilor întârziate) ca aparținând epocii.

Față de numărul redus al autorilor români prezenți în librăriile occidentale, o situație sensibil diferită a fost înregistrată în țările fostului lagăr socialist înainte de 1989. În acea perioadă au fost traduși în țările vecine foarte mulți scriitori români. Nu

mărul lor, deși foarte mare, nu era totuși relevant. După cum se știe, prin acordurile CAER, țările fostului lagăr socialist stabileau numele, numărul și volumul traducerilor, multe dintre ele fiind făcute în funcție de cât de agreat era de regim un scriitor sau altul. Dar dacă, de bine de rău, într-o astfel de perioadă, alături de numeroasele traduceri lipsite de importanță, piața cărții din țările vecine putea oferi din cînd în cînd cititorilor opere de valoare ale culturii române, după 1989 situația s-a schimbat substanțial. În Polonia, de exemplu, „prezența traducerilor românești după 1989 este practic nulă” (Kazimierz Jurczak, Universitatea Jagiellonă, Cracovia). Cauzele sînt multiple: orientarea fostelor țări comuniste spre economia de piață impune editorilor un nou mod de abordare a acestei probleme, potrivit unui criteriu comercial. Nici un editor nu mai acceptă o carte despre care știe că nu va înregistra un succes de librărie, lucru care, la rîndul său, a determinat o încetare a activității vechii generații de traducători. Pe de altă parte, cultura română însăși pare, în mod formal, mai puțin interesată de acest spațiu, reorientîndu-se spre Occident, ceea ce a făcut ca vechile contacte cu țările vecine să fie întrerupte.

Totuși, mai mult ca oricînd, România trebuie să-și redimensioneze politica culturală („care trebuie să devină o politică a profesionalismului” – Dan Mănuacă, Universitatea „A.I. Cuza Iași”) și să profite de interesul, chiar minor, pe care lumea pare a-l avea față de acest spațiu. Poate fi amintit interesul actual al Occidentului față de filosofia lui Blaga sau față de operele în limba română ale lui Eliade, Cioran sau Eugen Ionescu – din păcate, cam singurii care se bucură acum de o oarecare popularitate. Din cînd în cînd însă, unele edituri acceptă să publice autori români (un exemplu interesant este traducerea în limba franceză a capodoperei lui Ion Budai-Deleanu, *Tiganiada*, care va apărea anul acesta în Franța, efectuată de profesorul Valeriu Rusu – Universitățile de Provence – și care va fi însoțită de o amplă prezentare a epocii lui Vlad Tepeș.

Direcții și strategii

Cum putem ajuta cultura română, cum o putem face cunoscută peste hotare, care sînt direcțiile de urmat, strategiile de aplicat? au fost temele larg dezbătute la colocviul de la Sibiu. „O soluție ar fi sprijinirea programelor existente la ora actuală și crearea unei «rețele de sprijin» între româniștii din diversele centre universitare. Există deseori pericolul ca prin ieșirea la pensie a unui profesor de limba română dintr-un centru universitar catedra respectivă să se desființeze din lipsă de succesori. O astfel de rețea de sprijin ar putea schimba lucrurile. Este vorba, în ultimă instanță, despre o solidaritate intelectuală” (Michael Impey).

„Întîlnirile periodice dintre româniști pot avea efecte benefice în identificarea punctelor de vedere comune și a strategiilor de urmat” (Stephen Fischer-Galați). Înființarea băncilor de date despre România reprezintă un pas extrem de important pentru cunoașterea culturii române în străinătate – a accentuat Sanda Golopenția. De asemenea, ultima „cucerire” a tehnicii comunicabile, Internet-ul, „poate sluji de minune la ceea ce participanții la colocviul de la Sibiu și-au propus să realizeze” (Paul Michelson, Huntington College), prin punerea la dispoziția celor interesați a informațiilor despre România, dar și prin identificarea surselor de finanțare de care diferitele proiecte ce urmăresc dezvoltarea culturii române în lume au nevoie. Una dintre cele mai importante hotărîri luate la acest colocviu a fost aceea de înființare a unei reviste dedicate în întregime culturii române, sub direcția lui Sorin Alexandrescu, în ale cărei pagini și-au anunțat deja participarea mulți dintre cei prezenți la acest colocviu. Revista va fi difuzată atât în Europa, cât și în America și va constitui, fără doar și poate, un pas important în cunoașterea culturii române în lume.

Prin inițiativa de a organiza acest colocviu și prin intenția de a face posibilă reinnoirea unor astfel de întîlniri, Fundația Culturală Română își desăvîrșește imaginea de instituție pusă în slujba culturii române și a intereselor acesteia.

A consemnat IULIAN ANGHEL

Organizațiile neguvernamentale sprijină dezvoltarea societății civile

Reprezentanții a peste 100 de organizații neguvernamentale au participat la al treilea Forum al ONG-urilor (organizații neguvernamentale), dedicat „Dezvoltării societății civile”, organizat între 27 și 30 iunie la București.

Deși au fost invitați și reprezentanți ai Guvernului și ai Parlamentului, aceștia au răspuns invitației într-un număr foarte mic. Totuși, Doina Baciu, din partea Direcției Guvernului pentru Dezvoltarea Socială și Reforma Administrației, a propus ca trei reprezentanți ai ONG-urilor să participe la discuțiile de la Guvern ce privesc activitatea organizațiilor neguvernamentale.

Participanții au adoptat nouă rezoluții care conțin inițiative legislative sau amendamente la legile cu implicații asupra ONG-urilor. Rezoluțiile au fost elaborate în grupuri de lucru pe domenii de activitate – de la economie la drepturile omului. Pentru prima dată a funcționat și un grup al ONG-urilor culturale, printre participanți

numărîndu-se: Ion Caramitru (UNITER), Marcel Lures (Art-Inter ODEON), Mircea Diaconu (Fundația „Dale Bucureștilor”).

Prin aceste rezoluții s-a cerut scutirea organizațiilor neguvernamentale de unele impozite și de TVA, schimbarea Legii privind sponsorizarea, care, s-a apreciat, doar admite, nu și încurajează sponsorii. S-a solicitat accesul liber al publicului la ședințele Parlamentului și al ziaristilor și reprezentanților ONG-urilor la lucrările pe comisii.

Participanții la Forum au propus și amendarea Legii electorale: înființarea unei instituții electorale permanente și prezența observatorilor interni la alegerile din toamnă. La inițiativa Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki, Forumul a adoptat rezoluția privind votarea urgentă a Legii accesului la informație de către Parlament.

Deși nici una din rezoluțiile celorlalte forumuri ale ONG-urilor nu a fost votată de Parlament, participanții speră ca de data aceasta să aibă mai mult succes. (L.C.)

Adevărul

literar și artistic nr. 325

- **Umberto Eco:** „Pentru a permite chinezilor accesul nelimitat la hîrtie igienică, trebuie să punem enciclopediile pe discuri multimedia”
- **Cornel Radu Constantinescu:** „Metamorfozele unui oraș nefericit”
- **George Cușnarencu:** „Satira a II-a, despre cojonitatea și inefabilul ridicol al scrisului”
- **Emil Manu:** „Aventura lui Baudelaire în literatura română”
- **Costache Olăreanu:** „Umorul la români”
- **Felicia Antip:** „Ascensiunea politicianului de carieră”
- **Magda Mihăilescu:** „Frumoasele din păduri adormite”

HUMANITAS

Cartea care dăinuie

Noi apariții în iulie:
MIRCEA ELIADE
Făuriri și alchimii
MARGUERITE YOURCENAR
Creierul negru al lui Piranesi
CONSTANTIN NOICA
Cuvînt împreună despre rostirea românească
EMIL CIORAN
Demiurgul cel rău
 (traducere de Irina Bădescu)
ANDRÉ SCRIMA
Timpul rugului aprins
Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană

MIRCEA MARTIN

Prin cultură, spre o schimbare a mentalităților

• Viitorul României depinde de ritmul tranziției, pentru că ritmul se va repercuta asupra direcției înșeși a evoluției • Riscul tranziției lente este de a lăsa pe alții să decidă în locul nostru • Astăzi, prezența intelectualilor este mai necesară ca oricând. Nu numai prin militantismul politic, ci și prin implicarea în procesul dureros de schimbare a mentalităților • „Odihna în neasmuire” • Înainte să schimbăm imaginea României în ochii străinilor, trebuie să o schimbăm în propriii noștri ochi •

Sintem cu toții de acord că România parcurge acum o etapă decisivă a istoriei sale. Obişnuim să numim această etapă drept una „de tranziție” și termenul are asupra noastră un efect liniștitor, aproape soporific: de ce să ne aplecăm asupra unor situații care sînt oricum provizorii, deși știm prea bine că la noi provizoriul este cel ce durează.

Și, totuși, în acești ani se hotărăște viitorul României, care depinde de ritmul tranziției, pentru că ritmul se va repercuta – se repercează deja – asupra direcției înșeși a evoluției. Riscul major al tranziției lente, frinate, împiedicate, al jumătăților de măsură, este acela de a ne aduce în curînd în situația de a nu mai putea alege, de a fi nevoiți să lăsam pe alții să decidă sensul evoluției noastre, ca de atîtea ori în istoria românească și europeană.

Cultura română se află și ea într-un moment de răscruce. Dezvoltarea ei nu poate fi privită în afara tendinței generale de evoluție a societății românești. Cum se știe, în epoca totalitarismului comunist, efortul intelectualilor umaniști de la noi a fost să reziste intruziunilor masive ale ideologicului, să aperse „puritatea” relativă și, oricum, problematică a fiecărui domeniu, să evite, în orice caz, angajarea politică atât de compromițătoare, să se retranșeze înlauntrul specialității și să iradiază în social numai prin intermediul ei.

Astăzi, prezența activă a intelectualilor este mai necesară ca oricînd – nu numai prin militantismul politic propriu-zis, dar prin implicarea într-un proces extrem de complex, dificil – dureros de dificil și de îndelungat – de schimbare a mentalităților.

Am fost cu toții supuși, inclusiv noi, intelectualii, unui proces de *mankurtizare** ideologică, prin toate mijloacele de propagandă oficiale, prin însuși aerul pe care l-am respirat. În ciuda rezistențelor și iluziilor, în ciuda rezistenței iluzorii, cred că *mankurtizarea* generală s-a răsfîrțat chiar și asupra noastră, a intelectualilor, dacă nu altfel, cel puțin printr-o scădere a conștiinței civice, printr-o împăcare în neputință. E cazul să examinăm această situație cu luciditate autocritică.

Cum se poate schimba modul de a gândi al unui popor dacă nu prin efortul de a-i face acceptabile adevărurile epocii contemporane și ale istoriei imediate? Pivotal acestei campanii de restaurare a adevărului trebuie să-l constituie, desigur, istoria, dar și sociologia și politologia. Este evident pentru toată lumea că literatura, cri-

tica literară, care au jucat un rol important, central, în anii dictaturii, trec acum într-un plan secundar. Pentru a interpreta și judeca în spiritul adevărului epoca trecută, cred că trebuie să încetăm să o considerăm în bloc, să începem să operăm în cadrul ei citeva distincții de ordin temporal și funcțional. Ceea ce numim noi totalitarismul comunist înseamnă, pe de o parte, ideologia marxistă (cu partizanatul ei firesc), înseamnă totalitarismul regimului și mai înseamnă și dictatura personală. Fiecare dintre aceste aspecte sau funcții are efecte specifice în mentalul colectiv.

Pe plan cultural, pentru schimbarea mentalităților, cred că este inevitabil un proces de analiză conceptuală. Dacă ar fi să dau nume unei mentalități care nu este exclusiv o moștenire a regimului comunist, dar pe care acest regim a consolidat-o (cu deosebire în perioada ceaușistă), pînă la rigiditate, aș numi-o, pe urmele lui Constantin Noica (și, oarecum, împotriva lui), „odihna în neasmuire”. Avem o predilecție funciară pentru superlative relative, de fapt absolutizante. Peisajul românesc este, nu-i așa?, „neasmuț de frumos”, poezia românească este „incomparabilă” și „intraductibilă”, Eminescu este poetul „nepereche”, „omul desăvîrșit al culturii românești”. Unicitatea este atributul mîngietor, compensator pentru nenumăratele noastre frustrări și nerecunoașteri. Comparăția, orice comparație devine aproape ofensatoare, în orice caz minimizantă. Se poate glosa la nesfîrșit pe această temă, se pot da nenumărate exemple...

Sigur este că, înainte de a schimba imaginea României în ochii străinilor, trebuie să schimbăm imaginea României în propriii noștri ochi. Nu vorbesc acum de acea imagine alterată de atrocități sociale precum invaziile minerilor, ci de un mod de a ne raporta la alții și la noi înșine în planul culturii, adică al reflexivității. Trebuie să acceptăm să ne asemuim, trebuie să înfruntăm comparația. În această încercare de schimbare, rolul colegilor noștri din străinătate este, după părerea mea, de maximă importanță. Cînd spun colegii noștri din străinătate, înțeleg în primul rînd pe românii din diaspora. Apoi pe *româniștii* din vecinătate, pentru că ei sînt capabili să refacă (prin însăși apartenența lor națională) și microcontextul în care s-a dezvoltat cultura română și istoria românească. *Româniștii* originari din țări mai îndepărtate pot avea, în chip firesc, o viziune macrocontextuală a realităților românești. Aceste perspective mai largi, mai distante (dar atente și participative), cred că vor avea efecte benefice prin însăși analiza comparativă și prin depatetizarea discursului. Simpatia nu trebuie să conducă obligatoriu la patetism.

Propunerea mea este să încercăm, cu ajutorul Fundației Culturale Române, să ne reîntîlnim peste un an, sau cel mult peste doi, cu o tematică stabilită dinainte. V-aș invita să depășim reflexele noastre antididactice și să meditam în scris la citeva teme pe care, desigur, le va alege comitetul de inițiativă în urma propunerilor noastre. Țin însă ca discuția să nu fie atît una de specialitate strictă, cit de convergență de specialități. Cu alte cuvinte, să profităm de multidisciplinaritate, de faptul că sintem aici istorici, critici de artă, politologi, sociologi, psihologi, lingviști ș.a.m.d.

Iată citeva teme și întrebări posibile:

- 1) Ce căi noi (netraditionale) de abordare a specificului național românesc pot fi închipte astăzi?
- 2) Problema identității naționale este la noi doar o maladie postcomunistă?
- 3) Europenitatea culturii române, văzută în cadrul mai larg al identității europene – dacă aceasta există și cum o definim. Sintem europeni prin simplul fapt că sintem români – cu alte cuvinte, cu cît mai români, cu atît mai europeni, cu atît mai universali – sau pot fi descoperite trăsături ce compun o identitate comună, europeană, pe deasupra specificului național?

4) Ce contribuție a adus cultura română la cultura universală?

Probleme mai speciale și mai delicate în același timp:

1) Problema culpabilității românești în Holocaust (crimele și deportările din Basarabia și Transnistria) – dimensiuni, circumstanțe istorice, asumare.

2) Genocidul comunist în România, în cadrul genocidului global intercontinental, aș spune chiar cosmic, dacă ne gîndim la Pol Pot, la revoluția culturală din China sau la Tien-An-Men; problema responsabilității românești în acest cadru, problema responsabilității celorlalți: așa cum știm, deși fascismul a avut un Führer, tinerii germani continuă să-și pună astăzi problema responsabilității lor. Nu mai e nimeni altcineva (rus, român etc.) vinovat pentru tot ce s-a întîmplat în România în anii dictaturii comuniste? Cine e dispus, nu să-și asume răspunderea, dar măcar să-și pună problema? Aud?

În sfîrșit, o altă întrebare: am trăit jumătate de secol sub dictatura comunistă. Experiența aceasta a fost una integral negativă? Nu e nimic de recuperat, de ajustat, de transplantat?

Am putea întocmi împreună un prim bilanț la finele unui secol și al unui mileniu. Vă invit, deci, la o meditație concertată asupra României contemporane, asupra culturii române de astăzi. Într-un chip indirect, depinde de noi toți laolaltă cum va arăta România în mileniul al III-lea și cum se va schimba imaginea ei atît de obsedantă.

*De la „mankurt”, numele servului perfect, abrutizat prin stîlcirea creierului (v. romanul lui Cînhghiz Aitmatov – *O zi mai lungă decît veacul*).

Intervenție rostită la sfîrșitul reuniunii internaționale „Cultura română în universitățile lumii”, Sibiu, 22 iunie 1996.

Editura MYDO CENTER

realizatoarea ediției în cinci volume a celui mai popular și mai bogat dicționar explicativ din cultura noastră (DICȚIONAR UNIVERSAL AL LIMBII ROMÂNE de Lazăr Șăineanu) face înscriseri pentru

NOUL

DICȚIONAR UNIVERSAL AL LIMBII ROMÂNE

ediție de lux în două volume mari (21 x 29,7 cm), de cite 752 pagini fiecare, tipărite pe hîrtie filigran, cu legătură și casetă din piele; cuprinde întregul material lexical al ediției în 5 volume (121.400 articole), la care se adaugă 3.246 de articole noi și un set de hărți. Destinată exclusiv bibliofililor, ediția de lux se va tipări într-un tiraj de 999 exemplare numerotate și nu va intra în circuitul obișnuit de distribuție, puțînd fi obținută numai prin contract ferm cu editura.

Informații suplimentare la tel. 032-176332 sau O.P. 10, C.P. 2060, Iași 6600

JEAN-LUC DEHAENE Primul-ministru al Belgiei

Europa în zorii secolului 21

De ce Europa?

Astăzi, mai mult ca niciodată, noi trebuie să continuăm procesul de integrare europeană, fiind ghidați de trei motive esențiale: • Europa este necesară pentru a putea depăși antagonismele naționaliste prin construirea unor structuri de colaborare supranaționale. • Europa este, în același timp, necesară pentru poziția noastră concurențială în lume. • Dezvoltarea unei regiuni europene puternice trebuie făcută pe fondul unei noi situații mondiale, care se va sprijini din ce în ce mai mult pe colaborarea marilor regiuni ale lumii.

Unitate în diversitate

Nimeni nu se mai teme astăzi de faptul că unificarea europeană va sufla identitatea și diversitatea popoarelor și regiunilor Europei. Este motivul pentru care menținerea diversității lingvistice este de importanță crucială. Toate limbile europene trebuie recunoscute oficial și tratate pe picior de egalitate. Ne putem bucura de faptul că Tratatul de la Maastricht a recunoscut pentru prima oară existența regiunilor europene. Acest pas, deși modest și embrionar, a dus la crearea unei structuri ce integrează regiunile europene: Comitetul Regiunilor.

Belgia a subliniat întotdeauna importanța Comitetului Regiunilor. Cu ocazia Conferinței Interguvernamentale (CIG), ea va pleda pentru ca acestui comitet să i se confere un rol din ce în ce mai important în cadrul UE. În

aceleși timp, sîntem de părere că acest comitet trebuie să se transforme într-o instituție de sine stătătoare, avînd acces la Curtea de Justiție.

Politica de securitate internă

Nimeni nu poate nega faptul că diferitele state membre UE nu ajung să lupte într-o manieră efecă împotriva problemelor legate de crima organizată și de emigrarea ilegală.

Nota politică a guvernului belgian și memorandumul țărilor din Benelux comportă o serie de propozițiuni nete și clare în problemele legate de politica de acordare a vizei de emigrare, de azil, precum și de probleme din domeniul justiției și al poliției. Comisia Europeană trebuie să fie dotată cu un drept de inițiativă pentru toate aceste domenii. Trebuie ameliorat controlul democratic – atît al Parlamentului European, cît și al parlamentelor naționale. De asemenea, era logic de a integra colaborarea Schengen în UE, cum, de altfel, sublinia comisia în avizul ei relativ la CIG.

Politica comună externă și de securitate

Țările Beneluxului sînt convinse că trebuie dezvoltate capacitățile operaționale ale UEO – atît ca apărător european al NATO, cît și al UE. Dacă fuziunea NATO și UE se înscrie într-un obiectiv pe termen lung, va trebui ca încă de pe acum, cu ocazia CIG, să încurajăm cooperarea structurală între cele două organizații. Anga-

jarea de forțe militare este, în orice caz, o decizie care pune în discuție viața sau moartea soldaților și rămîne, deci, o problemă națională. Nici un acord decizional internațional nu poate forța o țară să participe împotriva voinței sale la o operațiune militară. Invers, țările care nu doresc să participe la o operațiune militară nu pot împiedica alte țări să o facă, cum de altfel nu pot împiedica solidaritatea financiară cerută de o acțiune comună.

Exercițiul de reflexie asupra viitorului politic de securitate al Europei trebuie să țină cont în mod evident de faptul că Europa nu este o zonă de securitate omogenă: multe state membre fac parte din NATO, altele sînt neutre sau nealinate, țările Europei Centrale și de Est sînt în căutarea unui nou „acoperiș” strategic în ceea ce privește securitatea. Din punctul meu de vedere, omogenizarea gradată a zonei de securitate a zonei de securitate europeană va avea de cîștigat din eficacitatea colaborării noastre.

Integrarea diferențiată

Viitorul Europei necesită o apropiere atît integrată, cît și diferențiată. Din punctul de vedere al diversității, va fi probabil imposibil de progresat în cadrul CIG fără acceptarea principiului integrării diferențiate. Acesta devine un concept-cheie în cadrul viitoarei Conferințe Interguvernamentale, în momentul în care presiunea asupra modelului de integrare unitară pare a fi devenit de nestăpînit. În plus, voința unei integrări controlate se manifestă din ce în ce mai puțin în statele membre. Exemplul prin excelență al unei apropieri diferențiate este acordul asupra Uniunii Europene Monetare (UEM). Acest acord a fost integrat în cadrul Tratatului de la Maastricht – structura instituțională existentă –

dar consacră principiul unei apropieri diferențiate.

Casa europeană – construită pînă la jumătate

Casa europeană este departe de a fi terminată. În lunile care vor urma, vom fi confrunțați cu decizii și fapte importante. Problemele sînt complexe și există divergențe în puncte fundamentale. Va trebui să dăm dovadă de un abil talent de negociatori și mai ales de o voință politică suficientă pentru a ajunge la compromisuri acceptabile.

Unificarea politică este întotdeauna un proces de expansiune a cărui ieșire este dificil de prevenit și al cărui succes nu este atins decît atunci cînd s-a trecut linia de sosire. Istoria a demonstrat suficient acest lucru.

Intensificarea procesului construcției europene va avea ca efect sfîrșitul paradoxului resimțit de cetățean: pe de-o parte, el știe că Europa prezintă numeroase avantaje, Europa fiind sinonimă cu bunăstarea și pacea, dar pe de altă parte este decepționat de faptul că Europa nu oferă un răspuns ferm la multe probleme concrete. Vorbind de Europa, aș dori să folosesc imaginea unui pahar plin pe jumătate cu apă. Important este faptul că noi continuăm să-l umplem. Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie să contîm pe sprijinul populației. Reușita construcției depinde de capacitatea populației de a se identifica cu acest proiect și cu ideea de solidaritate dintre cetățeni.

Fragmente din discursul pronunțat la FORUMUL EUROPA WACHAU (Austria), 14-16 iunie 1996.

Traducere și adaptare de LAURA TOMA

Studenți români premiați la Strasbourg

Colocviul „Educația în domeniul drepturilor omului în România”, organizat de ACAT (Acțiunea Creștinilor pentru Abolirea Torturii) în perioada 28-30 iunie, a debutat cu festivitatea de premiere a studenților care au cîștigat concursul internațional René Cassin de la Strasbourg. Festivitatea, care a fost organizată împreună cu Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei la București, condus de dna Mirella Hagiopol, s-a desfășurat la sediul acestuia.

Concursul René Cassin, organizat de asociația Juris Ludi, în colaborare cu Consiliul Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, guvernul Franței și alte importante instituții, a reunit anul acesta 51 de echipe din 22 de țări. Concursul constă în judecarea unui caz de conflict dintre un cetățean și statul său. Conflictul, fictiv, este construit dintr-o multitudine de aspecte luate din cazurile reale, judecate de-a lungul anilor de Curtea de la Strasbourg. Pentru participarea la acest concurs este, așadar, indispensabilă o foarte bună cunoaștere a jurisprudenței Curții Europene. Echipa României, formată din Roxana Șerban, Mihai Selegean și Adrian Tudorică, studenți în anul III al Facultății de Drept a

Universității din București, pregătiți de prof. univ. Valeriu Stoica, au învins în confruntări directe echipa Universității din Washington, Bristol și Sorbona, iar în finală echipa Universității din Viena.

Înainte de desfășurarea concursului, organizatorii prevăzuseră un „Premiu pentru Europa Centrală și de Est”, deoarece părea evident că o echipă dintr-o fostă țară comunistă nu poate cîștiga. În urma succesului echipei noastre, acest premiu a fost desființat, intrucît s-a constatat că echipele din Est pot fi la fel de redevabile ca și cele din Vest.

Juriul, prezidat de Jack Lang, fost ministru francez al Justiției, și de Hans Christian Krüger, secretarul Comisiei Europene pentru Drepturile Omului, a fost unanim în decizia de a acorda premiul René Cassin echipei românești.

Acțiunea creștinilor pentru abolirea torturii – România
Organizație independentă de luptă împotriva discriminării, tratamentelor degradante și torturii

VICTOR BĂRSAN
Președinte

Din numerele viitoare

- **Supliment gratuit: Anul 1946 la sesiunea de comunicări de la Sighet (1996)**
- **Riscurile următorului cutremur (interviu cu ing. Horea Sandi)**
- **Interviu cu François Fejtö**
- **Aurelian Crăiuțu: despre Cristian Preda și Sorin Antohi**
- **„Liberalismul francez: secolele XIX și XX.”**
- **Virgil Stoescu: „Despre criza gândirii economice contemporane**
- **Presa franceză la 10 ani de la moartea lui Mircea Eliade**
- **Adrian Marino: „Represiune și confesiune”**

- **Interviuri cu Emil Constantinescu (președinte CDR), Gheorghe Tinca (ministru Apărării), Șerban Papacostea (directorul Institutului de istorie Nicolae Iorga), dr. Nicolae Filipescu**
- **Dan Oprescu: „Filosofia avortului”**
- **Scrisoarea lui Andrei Ursu adresată președintelui Iliescu**

Redacția: GABRIELA ADAMEȘTEANU (redactor-șef); RODICA PALADE (redactor-șef adjuncți); ANDREI CÔRNEA (publicist comentator); OANA ARMEANU (șef secție social); LAURA TOMA (secretar general de redacție); IULIAN ANGHIEL (politic, cultură); DAN PERJOVSCHI (grafician); ALEXANDRU CIRIP (secretar tehnic de redacție); RADU DOBÂNDĂ, LUCIAN PIUCA (corector); MIRCEA IONESCU (șef serviciu difuzare); CONSTANTIN SATALLA, ALEXANDRU PETREA (difuzare); MIHAELA CUCU (publicitate); ALINA CORBU (contabil-șef); DOINA GIUHAȚ (casierie); IULIAN STOIAN (procesare text, abonamente); CONSTANTIN VĂDUVA (fotoreporter). Responsabil de număr: GABRIELA ADAMEȘTEANU

Rubrici permanente: TIA ȘERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, EMIL HUREZEANU, RADU GĂLIN CRISTEA (comentariu politic), ILIE ȘERBĂNESCU (comentariu economic), H.-R. PATAPIEVICI (eseu), RALUCA STROE-BRUMARIU (parlament), MARIAN CHIRIAC (săptămîna politică), CEZAR BALTAG, HARI KULLER (istoria religiilor), DAN C. MIHAILESCU (cronică literară), MAGDA CĂRNECI, ERWIN KESSLER (cronică plastică), DIANA TURCONI (reportaj, anchete).

Corespondenți: IOAN MUSLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timișoara), DINU MIHAIL (Chișinău), ION MIRON DAMIAN (Paris), ADRIAN NICULESCU (Milano).

Consiliul 22: MONICA LOVINESCU, VIRGIL IERUNCA, MIHAI ȘORA, VIRGIL NEMOIANU, MIHNEA BERINDEI, VLADIMIR TISMĂNEANU, GABRIEL ANDREESCUS, SORIN ANTOHI, H.-R. PATAPIEVICI.

Tipărit la FED. Tehnoredactare computerizată: „22”. Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08, 614.17.76 e-mail: r22@r22.sfos.ro

Manuscrisele nepublicate nu se restituie ISSN-1220-5761

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista „22” achiziționând la redacție (Calea Victoriei 120) costul abonamentului sau

noile noastre conturi

depunindu-1 în deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12:

– Europa	80 \$	40 \$	20 \$
occidentală:	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
	100 CHF	50 CHF	25 CHF

– Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia 40 \$ 20 \$ 10 \$

– Israel 60 \$ 30 \$ 15 \$

– SUA, Japonia, Australia: 100 \$ 50 \$ 25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.